

**REPUBLIKA SRPSKA
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O KULTURNIM DOBRIMA**

Banja Luka, oktobar 2021. godine

ZAKON O KULTURNIM DOBRIMA

GLAVA I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se vrste kulturnih dobara, djelatnost zaštite i korišćenja kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu, te druga pitanja od značaja za djelatnost zaštite kulturnih dobara.

Član 2.

Kulturno dobro, u smislu ovog zakona, jeste svako nepokretno, pokretno i nematerijalno dobro za koje je, u skladu sa ovim zakonom, utvrđeno da je od trajnog istorijskog, umjetničkog, etnografskog, antropološkog, arheološkog, arhitektonskog, prirodnjačkog, naučnog, tehničkog ili drugog značaja.

Član 3.

Stvari i tvorevine, materijalne i nematerijalne kulturne baštine, za koje se pretpostavlja da imaju svojstva od posebnog značaja za kulturu, umjetnost i istoriju, uživaju zaštitu utvrđenu ovim zakonom (u daljem tekstu: dobro koje uživa prethodnu zaštitu).

Član 4.

(1) Sopstvenik dobra, u smislu ovog zakona, jeste svako pravno ili fizičko lice koje po bilo kom osnovu posjeduje i/ili koristi kulturno dobro ili dobro koje uživa prethodnu zaštitu.

(2) Kulturno dobro može biti u vlasništvu Republike Srpske (u daljem tekstu: Republika) i u privatnoj svojini.

Član 5.

(1) Kulturna dobra, u smislu ovog zakona, jesu i stvari i tvorevine materijalne i nematerijalne kulturne baštine od opšteg interesa za Republiku koja uživaju posebnu zaštitu utvrđenu ovim zakonom.

(2) Djelatnost zaštite i korišćenja kulturnih dobara je od opšteg interesa za Republiku.

(3) Ostvarivanje opšteg interesa obezbjeđuje Republika i jedinice lokalne samouprave.

Član 6.

Ciljevi zaštite kulturnih dobara su:

1) identifikovanje, dokumentovanje, proučavanje i prezentovanje kulturnih dobara i njihovih vrijednosti,

- 2) integralni pristup očuvanju kulturnih dobara,
- 3) zaštita i očuvanje kulturnih dobara i prenošenje kulturnih dobara budućim generacijama u izvornom ili zatečenom obliku,
- 4) stvaranje neophodnih uslova za očuvanje kulturnih dobara i preduzimanje potrebnih mjera za održavanje,
- 5) obezbjeđivanje uslova za održivo korišćenje kulturnih dobara, shodno njihovim izvornim ili novim odgovarajućim namjenama, a u svrhu čuvanja trajnih vitalnih vrijednosti društva, njegovog kvalitetnog razvoja i unapređenja života,
- 6) širenje saznanja o vrijednostima i značaju kulturnih dobara,
- 7) stvaranje uslova da kulturna dobra, prema svojoj namjeni i značenju, služe za zadovoljavanje kulturnih, obrazovnih i naučnih potreba pojedinaca i društva,
- 8) njegovanje kulturne raznolikosti kroz unapređenje stanja i vrijednosti svih vrsta kulturnih dobara, njegovanje kreativnosti i razumijevanja različitih kultura i kulturnih slojeva i uspostavljanje stalnog dijaloga među kulturama i religijama,
- 9) sprečavanje radnji kojima bi se direktno ili indirektno mogla promijeniti svojstva, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra i time ugroziti njegova vrijednost,
- 10) sprečavanje protivpravnog prometa kulturnih dobara, te nadzor nad izvozom i uvozom kulturnih dobara.

Član 7.

Pojedini izrazi i pojmovi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) plan upravljanja je instrument zaštite kojim se obezbjeđuje bolja fizička zaštita, sprečavanje, ublažavanje i kontrolisanje faktora koji mogu ugroziti kulturno dobro, poboljšanje promocije i održivog korišćenja u skladu sa namjenom i propisanim mjerama zaštite,
- 2) antikvitet je predmet koji ima umjetničku, istorijsku, estetsku ili kulturološku vrijednost, rijedak je i autentičan i stariji je od 100 godina, a izuzetak čine mlađi predmeti koji imaju izuzetan značaj na osnovu istorijskih ili umjetničkih karakteristika,
- 3) arheološki rezervat je prostorno ograničeno područje koje sadrži arheološke ostatke iz dalje prošlosti, uključujući i lokalitete na kojima još nema vidljivih ostataka na kopnu ili ispod vode, čije je iskopavanje i istraživanje ostavljeno budućim generacijama,
- 4) slučajni arheološki nalaz je nalaz koji je pronađen prilikom građevinskih, poljoprivrednih ili bilo kojih drugih radnji na površini zemlje, u zemlji ili u vodi, koje nisu vršene sa namjerom da se lociraju i pronađu arheološki nalazi,
- 5) kopija je imitacija kulturnog dobra ili njegovog prepoznatljivog dijela, bez obzira na vrstu materijala, tehniku izrade i veličinu u odnosu na original,
- 6) kulturno nasljeđe je skup dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi prepoznaju kao odraz i izraz svojih vrijednosti, vjerovanja i tradicija, koja su u stalnom procesu evoluiranja, uključujući i sve aspekte njihove okoline koji proizlaze iz međusobnog djelovanja ljudi i prirode u vremenu, nezavisno od vlasništva,
- 7) valorizacija je sistem mjera stručnog i naučnog vrednovanja svojstava, osobenosti i značaja dobra, radi utvrđivanja statusa kulturnog dobra,
- 8) revalorizacija je sistem mjera stručnog i naučnog vrednovanja svojstava, osobenosti i značaja kulturnog dobra, radi provjere statusa kulturnog dobra,
- 9) umjetnina je umjetničko djelo likovne ili primijenjene umjetnosti.

Član 8.

Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se propisi kojima je uređena oblast kulture, opšteg upravnog postupka i obligacionih odnosa.

Član 9.

Gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje ženskog ili muškog roda podrazumijevaju oba pola.

GLAVA II VRSTE I KATEGORIJE KULTURNIH DOBARA

1. Vrste kulturnih dobara

Član 10.

Kulturna dobra razvrstavaju se u dvije vrste:

- 1) materijalna kulturna dobra,
- 2) nematerijalna kulturna dobra.

Član 11.

Prema fizičkim, umjetničkim, kulturnim, naučnim, arheološkim, istorijskim, etnološko-antropološkim i drugim svojstvima, materijalna kulturna dobra razvrstavaju se na:

- 1) nepokretna kulturna dobra,
- 2) pokretna kulturna dobra.

1.1. Nepokretna kulturna dobra

Član 12.

(1) U skladu sa svojstvima navedenim u članu 11. ovog zakona, nepokretna kulturna dobra su:

- 1) spomenici kulture,
 - 2) prostorne kulturno-istorijske cjeline,
 - 3) arheološki ostaci i nalazišta,
 - 4) znamenita mjesta,
 - 5) kulturni predio.
- (2) Zaštićena okolina nepokretnog kulturnog dobra uživa zaštitu kao i kulturno dobro.

Član 13.

Spomenik kulture je, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, građevinsko-arhitektonski objekat, graditeljska cjelina, javna infrastruktura, dio objekta i cjeline, objekat narodnog graditeljstva, djelo monumentalne slikarske i/ili vajarske kompozicije vjerskog ili svjetovnog karaktera izrađene na zidu, tavanici ili u unutrašnjem ili spoljašnjem prostoru, kao i djelo primijenjene umjetnosti, umjetničkog zanatstva, tehničke kulture i industrijskog nasljeđa, kao i pokretne stvari koje čine istorijsku, umjetničku, vizuelnu ili funkcionalnu cjelinu sa tim objektima.

Član 14.

Prostorna kulturno-istorijska cjelina je, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, gradski ili seoski prostor sa više nepokretnih kulturnih dobara, koji je zbog svojih spomeničkih vrijednosti utvrđen na način uređen ovim zakonom, kao i ambijentalna cjelina, odnosno gradsko ili seosko naselje ili njihov dio, koji, bez obzira na spomeničku vrijednost pojedinačnih objekata, zbog svojih karakteristika u cjelini posjeduje određenu ambijentalnu, kulturološku, istorijsku ili etnološko-antropološku vrijednost.

Član 15.

(1) Arheološki ostaci su, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, građevine, konstrukcije, grupe građevina, višeslojni lokaliteti, pokretni predmeti, spomenici druge vrste, kontekst u kome se oni nalaze, kao i bilo kakvi drugi tragovi čovjekovog djelovanja iz prošlih vremena, koji se nalaze na površini zemlje, u zemlji ili u vodi, čije proučavanje doprinosi rekonstrukciji istorije čovječanstva i njegovog odnosa prema prirodnom okruženju, za koje su arheološka iskopavanja ili otkrića glavni izvor informacija, a koji su stariji od 100 godina i za koje se može pretpostaviti da imaju svojstva kulturnog nasljeđa.

(2) Arheološko nalazište je, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, lokalitet na površini zemlje, pod zemljom ili vodom, na kojoj su se nekada dešavale ljudske aktivnosti i sačuvani su oblici materijalnih dokaza u vezi sa tim.

Član 16.

Znamenito mjesto je, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, prostor vezan za događaj od značaja za istoriju, za istaknute istorijske ličnosti, prostor na kojem se nalaze građevine, spomen-grobovi, groblje, umjetnička djela i druga spomen-obilježja podignuta radi očuvanja uspomene na značajne događaje, ličnosti i mjesta iz prošlosti (memorijali), koji se zbog svojih spomeničkih vrijednosti utvrđuju na način uređen ovim zakonom.

Član 17.

Kulturni predio je, kao nepokretno kulturno dobro u smislu ovog zakona, određeno geografsko područje koje ima kulturne, istorijske i/ili socijalne vrijednosti, a nastalo je kao rezultat djelovanja i interakcije prirodnih i/ili ljudskih uticaja.

1.2. Pokretna kulturna dobra

Član 18.

(1) Pokretna kulturna dobra, kao materijalna kulturna dobra, mogu biti arheološki, geološki, botanički, zoološki, zoografski, etnografski, etnomuzikološki, tehnički, kulturno-istorijski predmeti i umjetnička djela ili zbirke tih predmeta i djela, koje je stvorila priroda ili je stvorio čovjek svojim radom od praistorije do danas.

(2) Pokretnim kulturnim dobrom, u skladu sa svojstvima navedenim u stavu 1. ovog člana, mogu se proglasiti:

1) rijetki proizvodi prirode, kao što su:

1. minerali,

2. rude,
 3. biljna vrsta,
 4. životinjska vrsta;
- 2) proizvodi ljudskog rada, kao što su:
1. oruđe,
 2. oružje,
 3. odjevni predmeti,
 4. ukrasni predmeti,
 5. proizvodi kućne radinosti,
 6. proizvodi zanatstva,
 7. tradicionalni muzički instrumenti,
 8. umjetnička ostvarenja,
 9. numizmatička građa,
 10. predmeti, dokumenti i druga svjedočanstva o pojavama i procesima u društvu, životu i običajima ljudskih zajednica, životu i djelu istaknutih ličnosti, istorijskim zbivanjima, kulturnom, naučnom, političkom, ekonomskom, tehničkom razvoju, kao i predmeti koji svjedoče o razvoju prirode i ljudskih zajednica kroz istoriju;
- 3) zbirka, legat ili fond.

Član 19.

Pokretna kulturna dobra, u skladu sa članom 18. ovog zakona, su:

- 1) muzejska građa,
- 2) arhivska građa,
- 3) filmska građa,
- 4) umjetnička djelo,
- 5) stara i rijetka knjiga,
- 6) ostala građa od istorijskog, arheološkog, etnološkog i umjetničkog značaja, tehnički ili dokumentarni predmet, prirodni primjerak ili zbirka, koja svjedoči o ljudskom stvaralaštvu i razvoju prirode.

1.3. Nematerijalno kulturno dobro

Član 20.

Nematerijalno kulturno dobro, kao vrsta kulturnog dobra iz člana 10. ovog zakona, ima svojstva kao što su: da predstavlja praksu, prikaze, izraze, znanja, vještine, kao i sa time povezane pokretnosti i kulturni prostori, a koje zajednice, grupe i pojedinci prenose sa generacije na generaciju, koje ponovo i stalno stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, odnos sa prirodom i istorijom i prepoznaju ih kao dio svog kulturnog nasljeđa, a to im daje osjećaj identiteta i kontinuiteta.

Član 21.

Nematerijalnim kulturnim dobrom, u skladu sa svojstvima navedenim u članu 20. ovog zakona, može se proglasiti:

- 1) jezik i govor,
- 2) usmena predanja,
- 3) književnost i drugi oblici jezičkog izražavanja,

- 4) izvođačka umjetnost,
- 5) događaj o pojavama i procesima u društvu koji svjedoče o razvoju prirode i društva od praistorije do danas,
- 6) znanja i društvene prakse o običajima, obredima i svečanostima i vještine stečene na osnovu toga,
- 7) vještine koje se odnose na tradicionalne zanate,
- 8) originalni postupci i načini izrade umjetničkog djela,
- 9) originalne i tradicionalne prakse iz gastronomije.

2. Kategorije kulturnih dobara

Član 22.

(1) U zavisnosti od značaja koji imaju, kulturna dobra se razvrstavaju u sljedeće kategorije:

- 1) kulturno dobro na listi svjetske baštine,
- 2) kulturno dobro od izuzetnog značaja,
- 3) kulturno dobro od velikog značaja,
- 4) ostala kulturna dobra.

(2) Postupak kategorizacije kulturnih dobara, na osnovu ovim zakonom utvrđenih kriterijuma, propisuje se pravilnikom.

(3) Ministar prosvjete i kulture (u daljem tekstu: ministar) donosi Pravilnik o načinu sprovođenja postupka kategorizacije kulturnih dobara.

Član 23.

Kulturno dobro na listi svjetske baštine je dobro koje ima izuzetan značaj, dobro koje je prepoznato i od nadležnih međunarodnih institucija kao značajan dio kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa čovječanstva i upisano je na neku od lista svjetske baštine.

Član 24.

Kulturno dobro vrednuje se kao dobro od izuzetnog značaja ako ispunjava najmanje jedan od kriterijuma:

- 1) da ima poseban značaj za istorijski, kulturni i duhovni razvoj društva,
- 2) da predstavlja jedinstvene ili rijetke primjerke stvaralaštva svoga vremena,
- 3) da svjedoči o presudnim istorijskim događajima i ličnostima i o njihovom djelovanju u kulturnoj i nacionalnoj istoriji,
- 4) da ima izuzetnu istorijsku, etnografsko-antropološku, arheološku, prirodnjačku, umjetničku ili estetsku vrijednost,
- 5) da ima uticaj na razvoj društva, kulture, nauke i tehnike.

Član 25.

Kulturno dobro vrednuje se kao dobro od velikog značaja ako ispunjava najmanje jedan od kriterijuma:

- 1) da je značajno za određeno područje ili razdoblje,
- 2) da svjedoči o društvenim ili prirodnim pojavama, odnosno uslovima društveno-ekonomskog i kulturno-istorijskog razvoja naroda u određenim razdobljima,

3) da svjedoči o značajnim događajima i istaknutim ličnostima iz istorije, nauke i kulture konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina Republike.

Član 26.

Ostala kulturna dobra su ona dobra koja predstavljaju vrijednost od posebnog značaja za određeno geografsko područje i svjedoče o događajima u vezi sa kulturno-istorijskim i društveno-ekonomskim razvojem tog područja, odnosno zavičaja.

GLAVA III DJELATNOST ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Član 27.

(1) Zaštita kulturnih dobara, odnosno dobara koja uživaju prethodnu zaštitu ostvaruju se upravnopravnim radnjama i drugim mjerama propisanim ovim zakonom, kao i važećim međunarodnim propisima.

(2) Zaštita kulturnih dobara, odnosno dobara koja uživaju prethodnu zaštitu obezbjeđuje se i na osnovu propisa kojim se uređuju oblasti prostornog planiranja i uređenja prostora, izgradnje objekata, zaštite prirode i zaštiti životne sredine.

Član 28.

Djelatnost zaštite kulturnih dobara obuhvata:

1) istraživanje, evidentiranje i dokumentovanje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu, kao i proglašeni kulturnih dobara,

2) stručno i naučno proučavanje i valorizovanje kulturnih dobara,

3) arheološka iskopavanja i istraživanja,

4) predlaganje i utvrđivanje kulturnih dobara,

5) vođenje registara i dokumentacije o kulturnim dobrima,

6) pružanje stručne pomoći na čuvanju i održavanju kulturnih dobara sopstvenicima i korisnicima tih dobara,

7) staranje o korišćenju kulturnih dobara u svrhe određene ovim zakonom,

8) propisivanje, sprovođenje i praćenje sprovođenja mjera zaštite kulturnih dobara,

9) projektovanje i izvođenje mjera tehničke zaštite nepokretnog kulturnog dobra,

10) prikupljanje, sređivanje, čuvanje, održavanje i korišćenje pokretnih kulturnih dobara,

11) prikupljanje podataka o nestalim i otuđenim kulturnim dobrima,

12) izdavanje publikacija o kulturnim dobrima i o rezultatima rada na njihovoj zaštiti,

13) izlaganje kulturnih dobara, organizovanje predavanja i drugih vidova kulturno-obrazovne djelatnosti i

14) drugi poslovi u oblasti zaštite kulturnih dobara utvrđeni ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

Član 29.

(1) Djelatnost zaštite i korišćenja kulturnog dobra, odnosno dobra koje uživa prethodnu zaštitu obezbjeđuje se prema vrsti i kategoriji kulturnog dobra.

(2) Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa (u daljem tekstu: Zavod) obavlja djelatnosti iz člana 28. ovog zakona za nepokretna kulturna dobra,

odnosno za nepokretna kulturna dobra koja uživaju prethodnu zaštitu, kao i njihove zaštićene okoline.

(3) Arhiv Republike Srpske (u daljem tekstu: Arhiv), Muzej Republike Srpske i Muzej savremene umjetnosti Republike Srpske, Kinoteka Republike Srpske, Narodna i univerzitetska biblioteka Republike Srpske, ostali arhivi, muzeji, biblioteke (u daljem tekstu: nadležne ustanove zaštite) obavljaju djelatnosti iz člana 28. ovog zakona za pokretna kulturna dobra i nematerijalna kulturna dobra, odnosno za pokretna kulturna dobra i nematerijalna kulturna dobra koja uživaju prethodnu zaštitu.

(4) Strana fizička i pravna lica mogu da učestvuju u djelatnosti zaštite kulturnih dobara na teritoriji Republike, po odobrenju Zavoda, Arhiva, odnosno nadležne ustanove zaštite.

Član 30.

Pored poslova iz člana 28. ovog zakona, Zavod obavlja sljedeće poslove:

1) evidentira i proučava nepokretna kulturna dobra i izrađuje studije, elaborate i projekte s odgovarajućom dokumentacijom radi najcjelishodnije zaštite i korišćenja određenog nepokretnog kulturnog dobra,

2) propisuje uslove i mjere zaštite za radove na nepokretnim kulturnim dobrima,

3) daje saglasnost na studije o procjeni uticaja novoizgrađenih struktura na nepokretna kulturna dobra u tangentnim zonama i studije izvodljivosti,

4) daje saglasnost na projektnu dokumentaciju za radove na nepokretnim kulturnim dobrima, te saglasnost na planove upravljanja, monitoring i poslovne planove,

5) učestvuje u postupku pripremanja prostornih i urbanističkih planova putem dostavljanja raspoloživih podataka, te uslova i mjera zaštite nepokretnih kulturnih dobara i učestvuje u razmatranju prijedloga prostornih i urbanističkih planova,

6) daje saglasnost na prostorno-plansku dokumentaciju,

7) objavljuje dokumentaciju o preduzetim radovima na nepokretnim kulturnim dobrima,

8) izrađuje projekte za izvođenje radova na nepokretnim kulturnim dobrima i izvodi te radove, u skladu sa zakonom,

9) ostvaruje uvid u sprovođenje mjera zaštite i korišćenja nepokretnih kulturnih dobara, odnosno vrši stručni nadzor,

10) pruža stručnu pomoć i unapređuje rad na zaštiti nepokretnih kulturnih dobara, posebno na usvajanju savremenih metoda stručnog rada,

11) vodi brigu o stručnom usavršavanju radnika koji rade na poslovima zaštite,

12) sprovodi postupak digitalizacija nepokretnih kulturnih dobara, odnosno vrši prevođenje podataka o nepokretnim kulturnim dobrima iz analogne u digitalnu formu, kao i podataka i dokumentacije o kulturnom dobru,

13) uspostavlja i vodi informacioni sistem nepokretnih kulturnih dobara,

14) stara se o jedinstvenoj primjeni kriterijuma prilikom predlaganja za proglašenje nepokretnosti za kulturno dobro,

15) stara se o jedinstvenoj primjeni međunarodnih konvencija i drugih međunarodnih akata o nepokretnim kulturnim dobrima,

16) daje odobrenja za arheološka i druga istraživanja,

17) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom.

Član 31.

Pored poslova iz člana 28. ovog zakona, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite obavlja sljedeće poslove:

1) donosi stručna uputstva o uslovima i načinu čuvanja, korišćenja i održavanja pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara i stara se o njihovom sprovođenju, kao i obezbjeđenju od požara, fizičko-hemijskog i biološkog oštećenja i krađe,

2) ostvaruje uvid u stanje pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara i preduzima mjere u vezi sa njihovom zaštitom i korišćenjem, odnosno vrši stručni nadzor,

3) pruža stručnu pomoć i unapređuje rad na zaštiti pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara, posebno na usvajanju savremenih metoda stručnog rada,

4) vodi brigu o stručnom usavršavanju zaposlenih koji rade na poslovima zaštite pojedinih vrsta pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara,

5) uspostavlja i vodi informacioni sistem pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara,

6) sprovodi mjere koje imaju za cilj osiguranje životnosti nematerijalnog kulturnog nasljeđa,

7) obavlja i druge poslove zaštite utvrđene ovim zakonom.

GLAVA IV POSTUPAK USPOSTAVLJANJA ZAŠTITE KULTURNOG DOBRA

Član 32.

(1) Zaštita dobra uspostavlja se postupcima utvrđivanja prethodne zaštite, te postupcima utvrđivanja i proglašavanja kulturnog dobra.

(2) Postupak uspostavljanja prethodne zaštite, te postupak utvrđivanja i proglašavanja kulturnog dobra je u nadležnosti Zavoda, Arhiva, odnosno ustanova zaštite u čijoj nadležnosti je čuvanje, zaštita, obrada i korišćenje dobra koje je predmet postupka.

(3) Postupak uspostavljanja prethodne zaštite, utvrđivanja i proglašavanja kulturnih dobara propisuje se pravilnikom.

(4) Ministar donosi Pravilnik o postupku uspostavljanja prethodne zaštite i postupku utvrđivanja i proglašavanja kulturnog dobra.

Član 33.

(1) Postupak uspostavljanja prethodne zaštite i proglašavanja kulturnog dobra pokreće Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, po službenoj dužnosti ili na osnovu inicijative drugih pravnih ili fizičkih lica.

(2) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite dužna je da, u roku od 60 dana od dana zaprimanja inicijative, u pisanoj formi, odgovori podnosiocu inicijative iz stava 1. ovog člana.

1. Uspostavljanje prethodne zaštite

Član 34.

(1) Prethodna zaštita se uspostavlja za dobro za koje se pretpostavlja ili procjenjuje da ima kulturnu vrijednost.

(2) Prethodna zaštita se uspostavlja na osnovu prijedloga stručnog lica, koji se zasniva na neposrednom uvidu u stanje dobra, raspoloživoj dokumentaciji i drugim relevantnim činjenicama u vezi sa tim dobrom.

(3) Direktor Zavoda, odnosno direktor nadležne ustanove zaštite donosi rješenje o uspostavljanju prethodne zaštite.

- (4) Rješenje o prethodnoj zaštiti dobra sadrži:
- 1) osnovne identifikacione podatke o dobru:
 1. podatke o lokalitetu na kojem se dobro nalazi,
 2. naziv,
 3. katastarska čestica i opština, ukoliko se radi o nepokretnom dobru,
 4. vlasništvo, korisnik, odnosno držalac;
 - 2) kratak opis dobra,
 - 3) sažeto obrazloženje pretpostavljenih svojstava kulturnog dobra,
 - 4) preventivne i interventne mjere zaštite,
 - 5) rok do kojeg dobro upisano u evidencioni list uživa prethodnu zaštitu.
- (5) Izuzetno, rješenje iz stava 3. ovog člana može se donijeti po skraćenom postupku ako postoji osnovana pretpostavka da dobro može da se uništi, oštetiti ili da nestane.
- (6) Rješenje iz stava 3. ovog člana dostavlja se sopstveniku dobra i jedinici lokalne samouprave u kojoj se dobro nalazi.
- (7) Na rješenje iz stava 3. ovog člana može se uložiti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.
- (8) Rješenje ministra je konačno i protiv rješenja nije dozvoljena žalba, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Član 35.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite je dužna da u roku od tri godine istraži i valorizuje dobro koje uživa prethodnu zaštitu i da predloži njegovo utvrđivanje za kulturno dobro.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, prethodna zaštita na arheološkom nalazištu može se uspostaviti do završetka arheoloških istraživanja i iskopavanja, a na arheološkom rezervatu uspostavlja se na neodređeno vrijeme.

(3) Prethodna zaštita prestaje danom donošenja akta o proglašenju kulturnog dobra, istekom propisanog perioda trajanja prethodne zaštite ili ukoliko Zavod ili nadležna ustanova zaštite utvrdi da dobro ne sadrži svojstva potrebna za utvrđivanje kulturnog dobra.

2. Utvrđivanje i proglašenje kulturnog dobra

Član 36.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite sakuplja podatke i valorizuje dobro koje uživa prethodnu zaštitu, te sačinjava elaborat o utvrđivanju kulturnog dobra.

(2) Elaborat o utvrđivanju kulturnog dobra obavezno sadrži:

- 1) naziv i vrstu dobra,
- 2) opis i vrijeme nastanka,
- 3) podatke o lokalitetu na kojem se dobro nalazi, granice zaštićene okoline, odnosno katastarske i zemljišnoknjižne podatke,
- 4) podatke o sopstveniku,
- 5) rezultate istraživanja sa valorizacijom,
- 6) zonu zaštite,
- 7) mjere zaštite neophodne za čuvanje, održavanje i korišćenje dobra i njegove okoline,
- 8) dokaz o porijeklu,
- 9) spisak pokretnih dobara koja su u okviru nepokretnog dobra,

10) prijedlog pravnog lica nadležnog za upravljanje, čuvanje, održavanje, zaštitu i stručni nadzor za nepokretna kulturna dobra od izuzetnog značaja, koja su u vlasništvu Republike.

(3) Izuzetno od stava 2. tačka 8) ovog člana, ukoliko se radi o kulturnom dobru za koje se ne može tačno utvrditi porijeklo, u elaborat o utvrđivanju kulturnog dobra se unosi izjava podnosioca inicijative ili sopstvenika.

(4) Uz elaborat iz stava 1. ovog člana prilaže se mišljenje sopstvenika, zainteresovanih organa i organizacija ili dokaz o javnom oglašavanju u trajanju od 30 dana radi davanja mišljenja o namjeri i namjeni korišćenja i mogućnosti sprovođenja mjera zaštite.

Član 37.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, po sprovedenoj proceduri utvrđivanja kategorije kulturnog dobra, predlaže donošenje akta o proglašenju kulturnog dobra.

(2) Uz prijedlog za proglašenje kulturnog dobra dostavlja se elaborat o utvrđivanju kulturnog dobra.

(3) Narodna skupština Republike Srpske (u daljem tekstu: Skupština) donosi odluku o proglašenju kulturnog dobra od izuzetnog značaja.

(4) Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada) donosi odluku o proglašenju kulturnog dobra od velikog značaja.

(5) Zavod proglašava ostala nepokretna kulturna dobra, a Arhiv ili nadležne ustanove zaštite ostala pokretna i nematerijalna dobra.

(6) Direktor Zavoda, Arhiva, odnosno nadležne ustanove zaštite donosi rješenje o proglašenju kulturnog dobra.

(7) Ukoliko je kulturno dobro povezano sa zaštićenom prirodom ili prirodom koja bi mogla da stekne takav status, u prijedlogu se prilaže i mišljenje Zavoda o mjerama zaštite i granicama zaštićene okoline, u skladu sa propisima kojim se uređuje zaštita i očuvanje prirode.

(8) Akt o proglašenju kulturnog dobra dostavlja se sopstveniku kulturnog dobra i jedinici lokalne samouprave u kojoj se dobro nalazi.

(9) Akt o proglašenju nepokretnog kulturnog dobra dostavlja se organu uprave nadležnom za poslove katastra, koji je dužan da izvrši upis zabilježbe statusa nepokretnog kulturnog dobra u katastar nepokretnosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast premjera i katastra.

(10) Odluka o proglašenju kulturnog dobra od izuzetnog značaja i od velikog značaja objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 38.

(1) Akt o proglašenju kulturnog dobra, zavisno od vrste i kategorije kulturnog dobra, sadrži:

1) osnovne podatke o kulturnom dobru:

1. naziv,
2. vrsta,
3. lokacija,
4. vrijeme nastanka,
5. autor(i),
6. podaci o sopstveniku,
7. podaci o upravljaču;

2) opis kulturnog dobra:

1. izgled,
2. stanje,
3. svojstva,
4. osobenosti;
- 3) katastarske i zemljišnoknjižne podatke, granice zaštićene okoline i zone zaštite,
- 4) kategoriju kulturnog dobra,
- 5) mjere zaštite kulturnog dobra,
- 6) naziv pravnog lica nadležnog za upravljanje, čuvanje, održavanje, zaštitu i stručni nadzor – za nepokretna kulturna dobra od izuzetnog značaja koja su u vlasništvu Republike.

(2) Sastavni dio akta o proglašenju nepokretnog kulturnog dobra je spisak pokretnih predmeta koji sa nepokretnim kulturnim dobrom čine umjetničku, istorijsku, vizuelnu i funkcionalnu cjelinu.

(3) Ukoliko se zbirka predmeta ili materijala proglašava za pokretno kulturno dobro, sastavni dio akta o proglašenju je spisak predmeta sa identifikacionim oznakama, fotografijama i opisom svakog pojedinačnog predmeta zbirke.

Član 39.

(1) Mjerama zaštite iz člana 38. stav 1. tačka 5) ovog zakona propisuju se:

- 1) uslovi čuvanja, održavanja i korišćenja,
- 2) tehničko-zaštitne mjere bezbjednosti kulturnog dobra kojim se dobro štiti od oštećenja, uništenja i krađe,
- 3) dostupnost kulturnog dobra za javnost, mogućnost korišćenja i način korišćenja,
- 4) ograničenja i zabrane raspolaganja kulturnim dobrom i njegove upotrebe, u skladu sa zakonom,
- 5) ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih i drugih radova,
- 6) ograničenja, odnosno zabrane izvođenja određenih građevinskih i drugih radova koji mogu dovesti do promjene oblika terena i korišćenja zemljišta u okviru zaštićene okoline kulturnog dobra, kao i do promjene njegove namjene,
- 7) uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra.

(2) Mjere zaštite utvrđuju se i za zaštićenu okolinu nepokretnog kulturnog dobra.

(3) Uklanjanje građevinskog ili drugog objekta čije korišćenje, odnosno postojanje ugrožava zaštitu ili korišćenje kulturnog dobra obavlja se u skladu sa propisom kojim se uređuje oblast eksproprijacije.

Član 40.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite dužna je da redovno prati stanje kulturnog dobara i da najmanje jednom u pet godina izvrši revalorizaciju.

(2) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite dužna je da evidentira i prijavi nadležnim organima sve nezakonite aktivnosti na zaštićenim dobrima.

(3) Procesom i programom digitalizacije svega što se odnosi na određeno kulturno dobro Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite prati stanje kulturnog dobra i sprovodi dalje aktivnosti na njegovoj zaštiti, te uspostavlja i vodi informacijski sistem o kulturnim dobrima.

Član 41.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite predlaže prestanak statusa kulturnog dobra ako je kulturno dobro:

1) potpuno uništeno ili teško oštećeno, a nema relevantnih podataka ili dovoljno ostataka za njegovu rekonstrukciju ili rekonstrukcija nije moguća na istom lokalitetu na kojem se dobro nalazilo, a to je bitno za njegov kulturno-istorijski značaj,

2) utvrđeno i proglašeno na osnovu netačnih podataka o njegovim svojstvima i značaju.

(2) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite predlaže donošenje odluke o prestanku statusa kulturnog dobra.

(3) Na akt o prestanku statusa kulturnog dobra primjenjuju se odredbe o donošenju, dostavljanju i objavljivanju akta o proglašenju kulturnog dobra.

(4) Odluka o prestanku statusa kulturnog dobra od izuzetnog značaja i od velikog značaja objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

GLAVA V ZAŠTITA I ČUVANJE KULTURNIH DOBARA

Član 42.

(1) Kulturno dobro štiti se i čuva u skladu sa svojom osnovnom namjenom, u skladu sa ovim zakonom, na način kojim se poštuje njegov integritet i štiti njegova kulturna vrijednost.

(2) Sopstvenik dobra dužan je da obezbijedi stručne i tehničke mjere zaštite i čuvanja kulturnog dobra propisane odredbama čl. 39. i 43. ovog zakona.

(3) Sopstvenik dobra dužan je da sprovodi preventivnu zaštitu kulturnog dobra.

(4) Izuzetno, ukoliko se ne mogu obezbijediti odgovarajući uslovi za čuvanje kulturnog dobra, Zavod, Arhiv ili nadležna ustanova zaštite može odrediti da se to dobro preda ili ustupi na trajno ili privremeno čuvanje drugom pravnom ili fizičkom licu.

Član 43.

(1) Mjere tehničke zaštite na zaštićenom nepokretnom dobru su: preventivne mjere, konzervacija, restauracija, sanacija, rekonstrukcija i revitalizacija kulturnog dobra.

(2) Preventivne mjere zaštite na nepokretnom kulturnom dobru sprečavaju oštećenje ili uništenje koje nastaje dejstvom prirodnih sila, fizičkih, hemijskih ili bioloških uzročnika, požara, eksplozije, kvarova instalacija, usljed masovnih okupljanja, grupnih posjeta, akta vandalizma.

(3) Zavod utvrđuje preventivne tehničke mjere i način njihovog sprovođenja.

(4) Mjere tehničke zaštite i drugi radovi kojima se mogu prouzrokovati promjene oblika ili izgleda nepokretnog kulturnog dobra ili uticati na njegova svojstva, mogu se preduzimati ako se:

1) utvrde uslovi za preduzimanje mjera tehničke zaštite i drugih radova,

2) pribavi saglasnost na prostorno-plansku i tehničku dokumentaciju za izvođenje ovih radova, u skladu sa zakonom,

3) pribavi saglasnost na studiju o procjeni uticaja novoizgrađenih struktura na kulturna dobra u tangentnoj zoni,

4) pribave potrebni uslovi i odobrenja na osnovu propisa o planiranju i uređenju prostora i izgradnje objekta.

(5) Mjere tehničke zaštite iz stava 4. ovog člana primjenjuje se i u slučaju radova na zaštićenju okolini nepokretnog kulturnog dobra, kao i dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

Član 44.

(1) Postupak davanja saglasnosti za preduzimanje mjera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenim nepokretnim dobrima propisuje se pravilnikom.

(2) Direktor Zavoda, uz saglasnost ministra, donosi Pravilnik o postupku davanja saglasnosti na dokumentaciju za preduzimanja mjera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenim nepokretnim kulturnim dobrima.

(3) Pravilnik iz stava 2. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 45.

(1) Radove na zaštićenom nepokretnom dobru, predviđene projektom, mogu da izvode ustanove zaštite i druga pravna lica, koji imaju odgovarajući stručni kadar i opremu.

(2) Zavod daje saglasnost na projekte i dokumentaciju za izvođenje radova na nepokretnim zaštićenim dobrima i vrši stručni nadzor.

Član 46.

(1) Ako se radovi na zaštićenom nepokretnom dobru izvode bez utvrđenih uslova za preduzimanje mjera tehničke zaštite ili bez saglasnosti na projekat i drugu dokumentaciju, direktor Zavoda donosi rješenje za zabranu daljeg izvođenja radova i rušenje, odnosno povrat u prvobitno stanje objekta, o trošku investitora.

(2) Ako se radovi na zaštićenom nepokretnom dobru ne izvode u skladu s projektom i drugom dokumentacijom na koje je data saglasnost za izvođenje tih radova, Zavod može rješenjem naložiti privremenu obustavu radova i odrediti rok za ispunjenje uslova za nastavak radova.

(3) Na rješenja iz st. 1. i 2. ovog člana može se uložiti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(4) Rješenje ministra je konačno i protiv rješenja nije dozvoljena žalba, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(5) Žalba izjavljena na rješenje direktora Zavoda ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 47.

(1) Investitor je dužan da u roku od 15 dana od dana završetka radova na zaštićenom nepokretnom dobru o tome obavijesti Zavod.

(2) Zavod će u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja iz stava 1. ovog člana izvršiti pregled i provjeru na licu mjesta i zapisnički utvrditi da li su radovi izvedeni u skladu s projektom i dokumentacijom na koje je izdata saglasnost.

(3) Ukoliko Zavod utvrdi da radovi nisu izvedeni u skladu sa projektom, direktor Zavoda donosi rješenje kojim će naložiti investitoru da u određenom roku izvedene radove usaglasi s projektom.

(4) Ukoliko investitor ne postupi u skladu sa rješenjem iz stava 3. ovog člana, Zavod će nadležnom inspekcijском organu podnijeti zahtjev za rušenje, odnosno za povrat u prvobitno stanje objekta, o trošku investitora.

(5) Na rješenje iz stava 3. ovog člana može se uložiti žalba ministarstvu nadležnom za poslove prostornog uređenja, građevinarstva i ekologije u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(6) Rješenje ministarstva iz stava 5. ovog člana je konačno i protiv rješenja nije dozvoljena žalba, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(7) Žalba izjavljena na rješenje direktora Zavoda ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 48.

(1) Investitor je dužan da dostavi primjerak projektne i druge dokumentacije, koja trajno ostaje u Zavodu.

(2) O preduzimanju mjera tehničke zaštite i izvođenju drugih radova na zaštićenom nepokretnom dobru i njegovoj zaštićenoj okolini investitor je dužan da obezbijedi vođenje dokumentacije u skladu s ovim zakonom i da po završetku radova preda primjerak dokumentacije Zavodu.

Član 49.

(1) Uslovi čuvanja, održavanja i korišćenja zaštićenih dobra i utvrđene mjere zaštite ugrađuju se u prostorno-plansku dokumentaciju.

(2) Zavod je dužan da dostavi podatke o kulturno-istorijskom i prirodnom nasljeđu nosiocu pripreme prostorno-planske dokumentacije, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast o prostornom uređenju i građenju.

(3) Zavod daje saglasnost na prostorno-plansku dokumentaciju u proceduri njenog donošenja i usvajanja, ali i stručno mišljenje na nacрте, koje se obavezno prilaže prilikom razmatranja i donošenja tih planova.

Član 50.

(1) Premještanje zaštićenog nepokretnog dobra na novu lokaciju može se dozvoliti samo izuzetno, ako za to postoje opravdani razlozi.

(2) Dozvolu iz stava 1. ovog člana, u zavisnosti od kategorije kulturnog dobra, daje donosilac akta o proglašenju dobra zaštićenim.

Član 51.

(1) Mjere tehničke zaštite na pokretnim i nematerijalnim kulturnim dobrima obuhvataju poslove na konzervaciji i restauraciji, način smještaja i izlaganja tih dobara.

(2) Mjere tehničke zaštite na pokretnim i nematerijalnim kulturnim dobrima mogu se preduzimati, ako se:

1) obave prethodna istraživanja pomoću fizičko-hemijskih i drugih metoda u cilju utvrđivanja hemijskog sastava materijala, tehnologije i tehnike izrade, stanja kulturnog dobra i uzroka njegovog propadanja,

2) utvrdi metoda ili tehnika izvođenja mjera tehničke zaštite na osnovu rezultata prethodnih istraživanja.

(3) O izvršenim radovima iz stava 2. ovog člana i njihovim rezultatima vodi se dokumentacija.

Član 52.

(1) Iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta može obavljati ustanova zaštite, naučnoistraživačka ili visokoškolska ustanova sa odgovarajućim studijskim programom.

(2) Zavod daje odobrenje za arheološko iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta i obavlja stručni nadzor nad sprovođenjem odobrenja.

(3) Odobrenje se može izdati nadležnoj ustanovi zaštite, naučnoistraživačkoj ili visokoškolskoj ustanovi ako ima sačinjen projekat o istraživanjima arheološkog nalazišta, odgovarajuće stručne kadrove, opremu i obezbijeđena sredstva za istraživanje i sprovođenje mjera zaštite nalazišta i nalaza.

(4) Ako je za istraživanje potrebno ograničiti redovno korišćenje područja ili dobra koje će se istraživati, uz zahtjev za izdavanje odobrenja za istraživanje, dostavlja se i dokaz o međusobno regulisanim odnosima.

(5) Izuzetno, odobrenje iz stava 2. ovog člana može se donijeti po skraćenom postupku ukoliko postoji osnovana pretpostavka da dobro može da se uništi, ošteti ili da nestane.

Član 53.

(1) Ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili nalaze, izvođač radova je dužan da odmah, bez odlaganja, prekine radove i obavijesti Zavod, te da preduzme mjere da se nalazište ili nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

(2) Ko posjeduje arheološki nalaz ili zbirku takvih nalaza, mora imati dokaz o njihovom porijeklu.

(3) Arheološki nalazi ili arheološki ostaci pronađeni na površini zemlje, u zemlji ili u vodi u vlasništvu su Republike.

Član 54.

(1) Odobrenjem za iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta određuje se:

- 1) područje na kojem se mogu izvoditi radovi,
- 2) vrsta i obim radova,
- 3) vrijeme u kojem će se radovi izvoditi i
- 4) obaveze koje se tiču preduzimanja mjera zaštite nalazišta i nalaza.

(2) Ukoliko postoji neposredna opasnost oštećenja arheoloških i drugih nalaza, Zavod će privremeno obustaviti radove dok se ne izvrši pregled lokaliteta i dok, na osnovu ovog zakona, ne izda odobrenje za dalje iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta.

Član 55.

(1) Nosioc odobrenja koji vrši arheološka iskopavanja i istraživanja dužan je da:

- 1) odredi lice koje će rukovoditi istraživačkim radovima,
- 2) u toku vršenja istraživanja redovno i uredno vodi dokumentaciju o izvršenim istraživačkim radovima i preduzetim mjerama zaštite,
- 3) preduzme potrebne mjere za fizičko i tehničko obezbjeđenje područja, objekta i nalaza tokom i nakon istraživanja,
- 4) informiše javnost o toku istraživanja,
- 5) Zavodu omogući vršenje stručnog nadzora.

(2) Direktor Zavoda, uz saglasnost ministra, donosi Pravilnik o obrascima, sadržaju i načinu vođenja dokumentacije o arheološkim iskopavanjima i istraživanjima.

(3) Pravilnik iz stava 2. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 56.

(1) Nositelj odobrenja koji vrši arheološka iskopavanja i istraživanja dužan je da, u roku od tri mjeseca po završetku radova, Zavodu dostavi preliminarni izvještaj o izvršenom istraživanju.

(2) Preliminarni izvještaj o arheološkim iskopavanjima i istraživanjima sadrži osnovne podatke o radovima, plan nalazišta s potrebnim brojem tehničkih i fotografskih snimaka, inventar iskopanih i nađenih predmeta, vrijeme u kome su radovi izvršeni, spisak stručnih lica koja su obavila radove, utrošena sredstva i preduzete mjere tehničke zaštite nalazišta i nalaza.

(3) Po završetku arheološkog iskopavanja ili istraživanja, nositelj istraživanja dužan je da u roku od jedne godine Zavodu preda izvještaj sa kompletnom dokumentacijom.

(4) Ako istraživanja traju više godina, preliminarni izvještaj se predaje najmanje jednom godišnje.

(5) Nositelj odobrenja može, radi naučne obrade, da zadrži pokretne arheološke nalaze najduže tri godine, ako s ustanovom zaštite kojoj su ti nalazi povjereni na čuvanje nije drugačije dogovoreno.

(6) Rok do kada je rukovodilac istraživanja obavezan da publikuje rezultate istraživanja je pet godina od trenutka završetka istraživanja.

(7) Rukovodilac istraživanja i njegovi ovlašćeni saradnici imaju pravo prvenstva naučne obrade i objavljivanja rezultata istraživanja u periodu od pet godina od trenutka završetka istraživanja, kao i drugo lice ukoliko dobije saglasnost rukovodioca istraživanja.

Član 57.

(1) Bez odobrenja Zavoda nije dozvoljeno traganje za arheološkim ostacima uz pomoć detektora metala i drugih tehničkih sredstava koja omogućavaju pronalaženje arheoloških nalaza i struktura ispod površine zemlje, odnosno istraživanje je dozvoljeno isključivo u okviru arheoloških istraživanja za koja je odobrenje dao Zavod.

(2) Ako se arheološka istraživanja ne obavljaju u skladu sa dobijenim odobrenjem, direktor Zavoda donosi rješenje o obustavljanju radova i utvrđuje rok za ispunjenje uslova za nastavak.

(3) Ako se u utvrđenom roku ne ispune uslovi za nastavak arheoloških istraživanja, direktor Zavoda donosi rješenje kojim se poništava odobrenje, uz obavezu nosioca odobrenja da sprovede potrebne mjere zaštite nalazišta i nalaza.

(4) Na rješenja iz st. 2. i 3. ovog člana može se uložiti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(5) Rješenje ministra je konačno i protiv rješenja nije dozvoljena žalba, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(6) Žalba izjavljena na rješenje direktora Zavoda ne odlaže izvršenje rješenja.

Član 58.

(1) U slučaju oružanog sukoba i neposredne ratne opasnosti, Ministarstvo prosvjete i kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo), ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove, Zavod i nadležne ustanove zaštite staraju se da se kulturna dobra na teritoriji Republike štite u skladu sa ratifikovanom međunarodnom Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba i njenim protokolima.

(2) Nadležna ustanova zaštite, u čijoj nadležnosti je čuvanje, zaštita, obrada i korišćenje kulturnog dobra, dužna je da Zavodu dostavi listu svih kulturnih dobara o kojima vodi evidenciju.

(3) Zavod, Arhiv i nadležne ustanove zaštite dostavljaju Ministarstvu listu kulturnih dobara koja treba da budu stavljena pod specijalnu zaštitu, uključujući i ograničeni broj skloništa za sklanjanje pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba ili neposredne ratne opasnosti.

GLAVA VI UPRAVLJANJE I KORIŠĆENJE KULTURNOG DOBRA

Član 59.

(1) Upravljanje kulturnim dobrom je instrument zaštite kojim se obezbjeđuje bolja fizička zaštita, sprečavanje, ublažavanje i kontrolisanje faktora koji mogu ugroziti kulturno dobro, poboljšanje promocije i održivog korišćenja u skladu sa namjenom i propisanim mjerama zaštite.

(2) Nepokretnim kulturnim dobrom od izuzetnog značaja koje je u vlasništvu Republike upravlja pravno lice određeno odlukom o proglašenju kulturnog dobra.

(3) Ostalim kulturnim dobrima upravlja Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, odnosno sopstvenik kulturnog dobra.

Član 60.

(1) Pravno lice koje upravlja kulturnim dobrom je dužno da čuva, unapređuje i promovise kulturno dobro i sprovodi propisane mjere zaštite, da donese plan upravljanja i monitoring plan u skladu sa aktom o proglašenju i elaboratom o utvrđivanju kulturnog dobra, da koristi kulturno dobro u skladu sa propisanim mjerama zaštite, da prati stanje kulturnog dobra i redovno o tome izvještava Zavod, te vrši druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

(2) Planom upravljanja utvrđuje se način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja kulturnim dobrom, smjernice i prioriteti u njegovoj zaštiti i očuvanju.

(3) Plan upravljanja donosi se u roku od dvije godine od donošenja akta o proglašenju, na period od deset godina uz mogućnost revizije, ukoliko se analizom sprovođenja i ostvarenih rezultata utvrdi da je to potrebno.

Član 61.

(1) Pravno lice koje upravlja kulturnim dobrom dužno je da jedan primjerak plana upravljanja dostavi Zavodu, radi dobijanja saglasnosti.

(2) Zavod daje saglasnost na plan upravljanja i vrši nadzor nad njegovim sprovođenjem.

(3) Plan upravljanja nepokretnim kulturnim dobrom od izuzetnog značaja usvaja Skupština.

(4) Sve aktivnosti u vezi sa nepokretnim kulturnim dobrom od izuzetnog značaja obavljaju se u skladu sa planom upravljanja iz stava 3. ovog člana.

Član 62.

(1) Kulturno dobro koristi se isključivo u skladu sa svojom osnovnom namjenom, u skladu sa ovim zakonom, na način kojim se poštuje njegov integritet i štiti njegova kulturna vrijednost.

(2) Kulturno dobro može da dobije i drugu odgovarajuću namjenu, na prijedlog Zavoda, odnosno nadležne ustanove zaštite, uz saglasnost Ministarstva.

Član 63.

(1) Radi promocije kulturnog dobra, Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite može dozvoliti korišćenje kulturnog dobra u promotivne i prezentacione svrhe koje su od opšteg interesa, ako je to u skladu sa svojstvima i namjenom tog dobra.

(2) Naziv, ime i lik kulturnog dobra može se koristiti u komercijalne svrhe samo po odobrenju Zavoda, Arhiva, odnosno nadležne ustanove zaštite, ako je to u skladu sa svojstvima i namjenom kulturnog dobra.

Član 64.

Upotreba tehničke opreme, korišćenje kranova, upotrebu rasvjetnih tijela ili posebne intervencije na nepokretnom kulturnom dobru, odnosno njegovoj zaštićenoj okolini, može se vršiti samo na osnovu odobrenja Zavoda.

Član 65.

(1) Nepokretno kulturno dobro od izuzetnog ili velikog značaja može se dati na korišćenje putem koncesije, u skladu sa zakonom kojim se uređuju koncesije i aktima o zaštiti kulturnih dobara.

(2) Za davanje nepokretnog kulturnog dobra od izuzetnog značaja ili velikog značaja pod koncesiju neophodno je stručno mišljenje Zavoda i saglasnost donosioca akta o proglašenju kulturnog dobra.

Član 66.

(1) Koncesionar je dužan sačiniti plan upravljanja kulturnim dobrom od izuzetnog značaja ili od velikog značaja.

(2) Plan upravljanja usvaja donosilac akta o proglašenju kulturnog dobra od izuzetnog značaja ili od velikog značaja iz člana 37. ovog zakona.

(3) Zavod daje saglasnost na plan upravljanja i vrši nadzor nad njegovim sprovođenjem.

Član 67.

Koncesija na nepokretnom kulturnom dobru od izuzetnog značaja ili od velikog značaja može se oduzeti ukoliko koncesionar ne postupa u skladu sa zakonom, ne čuva i ne održava kulturno dobro u skladu sa aktima o zaštiti i sklopljenim ugovorom ili ga koristi na način kojim mu se nanosi šteta ili ugrožava kulturna vrijednost tog dobra.

Član 68.

(1) Kulturno dobro, kao i kulturno dobro koje uživa prethodnu zaštitu se ne može trajno izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, kulturno dobro, kao i kulturno dobro koje uživa prethodnu zaštitu može se privremeno izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo u slučaju razmjene kada je to neophodno za popunjavanje zbirke i ako nije kulturno dobro od izuzetnog značaja ili njegov dio, kao i ako ne postoji interes za njegovo uključivanje u stalnu izložbenu postavku.

(3) Kulturno dobro, kao i kulturno dobro koje uživa prethodnu zaštitu se može privremeno izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo u cilju izlaganja, te istraživanja, ekspertize i sprovođenja konzervatorsko-restauratorskih mjerâ, ako ne postoje uslovi da se navedene radnje obave unutar granica Republike.

Član 69.

(1) Odobrenje za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu daje Zavod.

(2) U skladu sa podnesenim zahtjevima za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu, direktor Zavoda rješenjem imenuje komisiju iz reda stručnjaka i određuje visinu naknade za rad članova komisije.

(3) Naknada članovima komisije se isplaćuje iz sredstava namijenjenih za plaćanje troškova postupka, u iznosu do 40% najniže neto plate u Republici nakon oporezivanja, za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem se Komisija sastaje, prema podacima Zavoda za statistiku koji su objavljeni u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

(4) Troškove postupka snosi podnosilac zahtjeva za odobrenje za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra ili dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

(5) Na prijedlog komisije iz stava 2. ovog člana direktor Zavoda donosi rješenje o odobrenju za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

(6) Rješenjem iz stava 5. ovog člana utvrđuje se trajanje privremenog izvoza, odnosno iznošenja kulturnog dobra i dobra koje uživa prethodnu zaštitu, koje ne može biti duže od godinu dana, izuzev kada je u pitanju sprovođenje konzervatorsko-restauratorskih mjerâ.

(7) Na rješenje iz stava 5. ovog člana može se uložiti žalba ministru u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(8) Rješenje ministra je konačno i protiv rješenja nije dozvoljena žalba, ali se može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(9) Uslove i način izdavanja odobrenja za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i dobra koje uživa prethodnu zaštitu propisuje direktor Zavoda, a u skladu sa međunarodno prihvaćenim stručnim standardima.

(10) Direktor Zavoda, uz saglasnost ministra, donosi Pravilnik o sprovođenju postupka izdavanja odobrenja za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra i dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

(11) Pravilnik iz stava 10. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 70.

(1) Zavod je dužan da vodi računa da li je kulturno dobro ili dobro koje uživa prethodnu zaštitu vraćeno u određenom roku i utvrdi stanje u kojem je vraćeno.

(2) Kulturno dobro ili dobro koje uživa prethodnu zaštitu koje nije vraćeno u roku navedenom u odobrenju, smatra se nezakonito izvezenim, odnosno iznesenim.

(3) Lice koje unese ili uveze kulturno dobro iz inostranstva dužno je da to prijavi Zavodu, najkasnije u roku od osam dana.

Član 71.

(1) Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, u čijoj nadležnosti je čuvanje, zaštita, obrada i korišćenje kulturnog dobra, dužna je da Zavodu dostavi listu kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu čiji bi izvoz predstavljao trajno osiromašenje kulturnog nasljeđa Republike.

(2) Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, u čijoj nadležnosti je čuvanje, zaštita, obrada i korišćenje kulturnog dobra, dužna je da Zavodu, na podneseni zahtjev, dostavi mišljenje u vezi sa izvozom, odnosno iznošenjem kulturnog dobra.

(3) Zavod je dužan da sačini Centralnu listu kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu čiji bi izvoz predstavljao trajno osiromašenje kulturnog nasljeđa Republike.

(4) Zavod je dužan da sačini listu otuđenih kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu.

(5) Liste iz st. 2. i 3. ovog člana obavezno se dostavljaju Ministarstvu i ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove.

Član 72.

(1) U slučaju saznanja o ukradenom i uvezenom kulturnom dobru, Zavod, Arhiv, odnosno nadležne ustanove zaštite preduzimaju sve što je u njihovoj nadležnosti da se kulturno dobro pronađe, zaplijeni i izvrši povrat.

(2) Povrat kulturnog dobra koje je nezakonito odneseno sa teritorije Republike, kao i kulturnog dobra koje je na teritoriju Republike nezakonito uneseno ili uvezeno sa teritorije druge države, vrši se u skladu sa međunarodnom Konvencijom o mjerama za zabranu i sprečavanje nedopuštenog uvoza, izvoza i prenosa vlasništva kulturnih dobara i nacionalnim zakonodavstvom države na čijoj teritoriji se traženo kulturno dobro nalazi ili se nalazilo.

Član 73.

(1) Trgovac i posrednik u prodaji antikviteta i umjetničkih djela dužan je da:

1) vodi evidenciju o porijeklu, prodajnoj cijeni i kupcima antikviteta i umjetničkih djela,

2) pokaže kupcu dokaz o vlasništvu nad predmetom prodaje,

3) sa kupcem antikviteta i umjetničkih djela zaključi ugovor u pisanoj formi,

4) obavijesti Zavod o prometu antikviteta i umjetničkih djela u inostranstvo.

(2) Način vođenja evidencije o prodaji antikviteta i umjetničkih djela propisuje se pravilnikom.

(3) Direktor Zavoda, uz saglasnost ministra, donosi Pravilnik o načinu vođenja evidencije o prodaji antikviteta i umjetničkih djela.

(4) Pravilnik iz stava 3. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 74.

Zavod daje odobrenje za trajno ili privremeno iznošenje antikviteta, umjetničkih djela i drugih sličnih predmeta, kao i za povrat u slučaju nezakonitog uvoza, odnosno unošenja ili izvoza, odnosno iznošenja.

Član 75.

Na osnovu stručne procjene Zavoda, odredbe čl. 68–73. ovog zakona mogu da se primjenjuju i na:

- 1) arheološki materijal koji je stariji od 100 godina,
- 2) crteže, slike, akvarele, gvaševe, pastele i mozaike, ručno izrađene na bilo kojoj podlozi i od bilo kojeg materijala,
- 3) originalne grafike, otiske, serigrafije i litografije, sa pripadajućim pločama i plaketama,
- 4) skulpture, dekorativnu umjetnost i njihove kopije izrađene po istom postupku kao i original,
- 5) fotografije i filmove, sa pripadajućim negativima,
- 6) inkunabule i rukopise, uključujući i karte i nototeke, pojedinačno ili kao zbirke,
- 7) knjige i publikacije starije od 100 godina, pojedinačno ili kao zbirke,
- 8) štampane geografske i druge karte starije od 100 godina,
- 9) arhivsku građu i njene dijelove,
- 10) botaničke, zoološke, mineralne, anatomske zbirke i njihove dijelove,
- 11) zbirke i predmete od istorijskog, paleontološkog, etnografskog ili numizmatičkog značaja,
- 12) prevozna sredstva starija od 75 godina.

GLAVA VII

PRAVA I OBAVEZE SOPSTVENIKA KULTURNOG DOBRA

Član 76.

(1) Sopstvenik kulturnog dobra ima pravo:

- 1) da koristi zaštićeno dobro na način propisan ovim zakonom i mjerama utvrđenim na osnovu zakona,
- 2) na pravičnu naknadu u slučaju zabrane korišćenja ili ograničenja korišćenja zaštićenog dobra,
- 3) na naknadu štete usljed mjere kojom je obezbijedena dostupnost kulturnog dobra javnosti i
- 4) na naknadu štete koju trpi za vrijeme izvođenja mjera tehničke zaštite.

(2) Visina naknade iz stava 1. tačka 3) ovog člana utvrđuje se ugovorom, prema pravilima imovinskog prava i u skladu sa propisima kojima je uređena oblast obligacionih odnosa.

Član 77.

Sopstvenik kulturnog dobra je dužan da:

- 1) čuva i održava kulturno dobro i sprovodi utvrđene mjere zaštite,
- 2) neodložno obavještava nadležnu ustanovu zaštite, u zavisnosti od vrste kulturnog dobra, o svim pravnim i fizičkim promjenama nastalim u vezi sa kulturnim dobrom,
- 3) dozvoli naučna i stručna istraživanja, tehnička i druga snimanja i izvođenje mjera tehničke zaštite na kulturnom dobru, u skladu sa ovim zakonom,
- 4) pribavi uslove za preduzimanje mjera tehničke zaštite, kao i saglasnost Zavoda, odnosno nadležne ustanove zaštite za preduzimanje mjera i radova kojima se mogu

prouzrokovati promjene izgleda, oblika ili namjene kulturnog dobra i povrijediti njegova svojstva,

- 5) obezbijedi dostupnost kulturnog dobra javnosti.

Član 78.

Sopstvenik kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu dužan je da:

- 1) na poziv nadležne ustanovi zaštite dostavi podatke o dobru kojima raspolaže,
- 2) čuva, održava i upotrebljava dobro, u skladu sa njegovom prirodom, namjenom i propisanim mjerama zaštite,
- 3) dopusti stručnim radnicima nadležne institucije zaštite pregled dobra i uzimanje potrebnih podataka za dokumentaciju o njemu,
- 4) obezbijedi uslove za preduzimanje mjera preventivne i tehničke zaštite, kao i da pribavi saglasnost nadležne ustanove zaštite za preduzimanje mjera i radova kojima se mogu prouzrokovati promjene izgleda, oblika ili namjene dobra i povrijediti njegova svojstva.

Član 79.

U zavisnosti od vrste zaštićenog dobra, sopstveniku nije dozvoljeno da:

- 1) koristi zaštićeno dobro u svrhe koje nisu u skladu sa njegovom prirodom, namjenom i značajem ili na način koji može dovesti do oštećenja dobra,
- 2) raskopava, ruši, prepravlja, preziduje, prerađuje, nadograđuje, dograđuje ili vrši bilo kakve radove koji mogu narušiti svojstva zaštićenog dobra bez utvrđenih uslova i saglasnosti Zavoda, Arhiva, odnosno nadležne ustanove zaštite,
- 3) rasparčava zbirke, kolekcije i fondove zaštićenih dobara bez utvrđenih uslova i saglasnosti nadležne ustanove zaštite.

Član 80.

(1) Kad sopstvenik dobra ne izvršava mjere zaštite, ili ih ne izvršava s pažnjom dobrog domaćina, odnosno kad privremeno ili trajno napusti kulturno dobro tako da postoji opasnost da ono bude oštećeno ili uništeno, Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite rješenjem određuje da se kulturno dobro privremeno preda fizičkom ili pravnom licu kao staraocu za sprovođenje mjera zaštite kulturnog dobra.

(2) Kulturno dobro ostaje kod staraoca sve dok sopstvenik ne dokaže da ispunjava uslove koji se odnose na mjere zaštite i čuvanja kulturnog dobra.

(3) Staraocu za sprovođenje mjera zaštite kulturnog dobra, na njegov zahtjev, pripada naknada za rad i troškove sprovođenja utvrđenih mjera zaštite na kulturnom dobru.

(4) Ugovorom se određuju prava i obaveze staraoca.

Član 81.

(1) Sopstvenik kulturnog dobra može da ustupi kulturno dobro radi izlaganja na izložbama organizovanim na osnovu ugovora o međuinstitucionalnoj i međunarodnoj kulturnoj saradnji, odnosno drugim značajnim izložbama.

(2) Kulturno dobro ustupljeno na osnovu stava 1. ovog člana mora se vratiti sopstveniku najkasnije u roku od šest mjeseci od dana preuzimanja kulturnog dobra radi izlaganja, ako drugačije nije ugovoreno.

GLAVA VIII PROMET I EKSPROPRIJACIJA KULTURNIH DOBARA

Član 82.

- (1) Pravo preče kupovine kulturnog dobra je od opšteg interesa.
- (2) Republika ima pravo preče kupovine kulturnog dobra u privatnom vlasništvu.
- (3) Vlasnik privatnog kulturnog dobra je obavezan da u pisanoj formi ponudi za prodaju privatno kulturno dobro Zavodu, Arhivu ili drugoj nadležnoj ustanovi zaštite, navede cijenu i ponudi uslove.
- (4) Zavod, Arhiv ili nadležna ustanova zaštite izjasniće se pismenim putem o ponudi u roku od 60 dana od dana zaprimanja ponude.
- (5) U slučaju neprihvatanja ponude, odnosno isteka roka iz stava 4. ovog člana, vlasnik može kulturno dobro prodati drugom pravnom ili fizičkom licu po cijeni koja nije niža od cijene koja je navedena u ponudi iz stava 3. ovog člana.
- (6) Ako vlasnik kulturnog dobra postupi suprotno odredbama ovog člana Zavod, Arhiv ili druga nadležna ustanova zaštite imaju pravo da tužbom protiv vlasnika i kupca zahtijevaju poništenje ugovora o kupoprodaji, a najkasnije u roku od pet godina od dana njegovog zaključenja.
- (7) Pravo preče kupovine kulturnog dobra obavlja se na način i po postupku utvrđenim zakonom kojim se uređuje oblast obligacionih odnosa.

Član 83.

- (1) Eksproprijacija nepokretnog kulturnog dobra, odnosno administrativni prenos prava korišćenja kulturnog dobra u svojini Republike, sa jednog na drugo pravno lice, može se vršiti samo ako postoji opšti interes.
- (2) Opšti interes za eksproprijaciju, odnosno administrativni prenos kulturnog dobra u smislu stava 1. ovog člana utvrđuje Vlada.

GLAVA IX EVIDENCIJA KULTURNIH DOBARA

Član 84.

- (1) Zavod vodi Centralni registar kulturnih dobara (u daljem tekstu: Centralni registar) i Registar nepokretnih kulturnih dobara (u daljem tekstu: Registar).
- (2) Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite, u čijoj nadležnosti je čuvanje, zaštita, obrada i korišćenje kulturnog dobra, dužna je da vodi registre pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara.
- (3) Knjiga Centralnog registra i Registra je javna i vodi se u analognoj i elektronskoj formi.
- (4) Direktor Zavoda donosi Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Centralnog registra kulturnih dobara i Registra nepokretnih kulturnih dobara.
- (5) Pravilnik iz stava 3. ovog člana objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Član 85.

(1) Zavod, Arhiv, odnosno nadležna ustanova zaštite za svako kulturno dobro sačinjava dosije kulturnog dobra.

(2) Dosije je zbirka isprava na osnovu koje se upisuju podaci u Centralni registar, Registar, odnosno registre pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobra.

Član 86.

(1) Na nepokretno kulturno dobro upisano u Centralni registar stavlja se oznaka da je pod posebnom zaštitom.

(2) Ministar donosi Pravilnik o sadržini i načinu stavljanja oznaka na kulturnom dobru, po vrstama i kategorijama kulturnog dobra.

Član 87.

(1) Kulturno dobro koje je nepovratno uništeno, odnosno koje je izgubilo svojstvo kulturnog dobra briše se iz Centralnog registra i Registra.

(2) Brisanje kulturnog dobra iz Centralnog registra, Registra ili registra pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobra vrši se na osnovu akta kojim je utvrđeno da je kulturno dobro izgubilo svojstva zbog kojih je bilo u statusu zaštićenog kulturnog dobra.

GLAVA X NAČIN FINANSIRANJA I NADZOR

Član 88.

Sredstva za obavljanje djelatnosti zaštite i korišćenja kulturnih dobara obezbjeđuju se iz budžeta Republike, iz budžeta jedinica lokalne samouprave, međunarodnih fondova, donatorstvom, sponzorstvom, neposredno od korisnika, prodajom proizvoda i usluga na tržištu i iz drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Član 89.

(1) Sredstva za obavljanje djelatnosti zaštite i korišćenja kulturnih dobara od izuzetnog značaja i od velikog značaja obezbjeđuju se iz budžeta Republike.

(2) Sredstva iz budžeta Republike za namjene iz stava 1. ovog člana prenose se Zavodu, odnosno nadležnim ustanovama zaštite.

Član 90.

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Ministarstvo.

(2) Upravni nadzor nad zakonitošću rada ustanova, čiji su osnivači Republika i jedinica lokalne samouprave, vrše Ministarstvo i nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

(3) Nadzor nad radom ustanova zaštite čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave vrši nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Član 91.

Stručni nadzor nad radom nadležnih ustanova zaštite za aktivnosti u vezi sa nepokretnim kulturnim dobrima vrši Zavod.

Član 92.

(1) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona i drugih akata iz oblasti zaštite i korišćenja kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu vrši Republička uprava za inspekcijske poslove, posredstvom nadležnog inspektora.

(2) U vršenju inspekcijskog nadzora, pored ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se reguliše oblast inspekcijskog nadzora, nadležni inspektor je ovlašćen da:

1) naloži otklanjanje nedostataka nastalih neizvršavanjem ili nepravilnom primjenom ovog zakona, drugih zakona i opštih akata,

2) naloži donošenje normativnih akata kojima se regulišu uslovi i način čuvanja i zaštite kulturnih dobara,

3) naloži sprovođenje programa rada nadležnim ustanovama zaštite,

4) preduzme i druge mjere i radnje za koje je ovlašćen ovim zakonom.

(3) Lice koje smatra da je došlo do povrede ovog zakona može se obratiti nadležnoj inspekciji u roku od tri mjeseca od dana saznanja za učinjenu povredu, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana učinjene povrede.

GLAVA XI KAZNENE ODREDBE

Član 93.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM kazniće se za prekršaj Zavod, Arhiv ili nadležna ustanova zaštite ako:

1) ne sprovodi postupke uspostavljanja zaštite (član 35. stav 1),

2) ne prati stanje, ne vrši revalorizaciju kulturnih dobara u utvrđenom roku i ne prijavljuje nezakonite aktivnosti na zaštićenim dobrima (član 40. st. 1. i 2),

3) ne vodi računa da li je zaštićeno dobro vraćeno u propisanom roku (član 70),

4) ne sačini listu kulturnih dobara čiji privremeni izvoz ili iznošenje je trajno zabranjeno (član 71).

(2) Novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 94.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM kazniće se za prekršaj sopstvenik dobra ako:

1) ne obezbijedi stručne i tehničke mjere zaštite i čuvanja kulturnog dobra i ne sprovodi preventivnu zaštitu kulturnog dobra (član 42. st. 2. i 3),

2) ako ne donese plan upravljanja kulturnim dobrom (član 60),

3) ako kulturno dobro koristi kulturno dobro suprotno njegovoj namjeni (član 62),

4) ako bez odobrenja izveze ili iznese kulturno dobro (član 69),

5) postupi suprotno odredbama čl. 77, 78. i 79. ovog zakona.

(2) Novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz stava 1. ovog člana, ako je sopstvenik dobra pravno lice.

Član 95.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 15.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) u roku od 15 dana od dana završetka radova na zaštićenom nepokretnom dobru o tome ne obavijesti Zavod (član 47. stav 1),

2) ne dostavi primjerak projektne dokumentacije Zavodu (član 48. stav 1).

(2) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 5.000 KM kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 96.

Novčanom kaznom od 5.000 KM kazniće se za prekršaj fizičko lice koje van organizovanog istraživanja iskopa iz zemlje, odnosno izvadi iz vode dobro za koje se pretpostavlja da uživa prethodnu zaštitu, ako u roku od 24 sata o tome ne obavijesti Zavod ili nadležnu ustanovu zaštite (član 53. stav 1).

Član 97.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM kazniće se za prekršaj nosilac odobrenja koji vrši arheološka iskopavanja ako:

1) postupi suprotno odredbama člana 55. stav 1. ovog zakona,

2) postupi suprotno odredbama člana 56. ovog zakona.

(2) Novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 98.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj fizičko ili pravno lice ako bez odobrenja Zavoda ili nadležne ustanove zaštite prilikom traganja za arheološkim ostacima koristi detektor metala ili druga tehnička sredstva (član 57. stav 1).

(2) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 5.000 KM kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

GLAVA XII

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 99.

Zavod, Arhiv i nadležne ustanove zaštite dužne su da usklade svoju organizaciju i opšta akta sa odredbama ovog zakona, u roku od dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 100.

Kulturna dobra stavljena pod zaštitu po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona smatraju se zaštićenim, dok se ne izvrši njihova evidencija i kategorizacija po odredbama ovog zakona.

Član 101.

Lice koje na dan stupanja na snagu ovog zakona, posjeduje arheološki nalaz ili zbirku takvih nalaza, a nema potvrdu o njihovom porijeklu, dužan je da o tome obavijesti Zavod, nadležnu ustanovu zaštite, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 102.

Ministar će u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnike:

- 1) o načinu sprovođenja postupka kategorizacije kulturnih dobara (član 22. stav 3),
- 2) o postupku uspostavljanja prethodne zaštite i postupku utvrđivanja i proglašavanja kulturnog dobra (član 32. stav 3),
- 3) o sadržini i načinu stavljanja oznaka na kulturnom dobru (član 86. stav 2).

Član 103.

Direktor Zavoda će, u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, uz saglasnost ministra, donijeti pravilnike:

- 1) o postupku davanja saglasnosti na dokumentaciju za preuzimanja mjera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenim nepokretnim kulturnim dobrima (član 44. stav 2),
- 2) o obrascima, sadržaju i načinu vođenja dokumentacije o arheološkim iskopavanjima i istraživanjima (član 55. stav 2),
- 3) o sprovođenju postupka izdavanja odobrenja za privremeno iznošenje kulturnog dobra i dobra koje uživa prethodnu zaštitu (član 69. stav 8),
- 4) o načinu vođenja evidencije o prodaji antikviteta i umjetničkih djela (član 73. stav 3),
- 5) o sadržaju i načinu vođenja Centralnog registra kulturnih dobara i Registra nepokretnih kulturnih dobara (član 84. stav 3).

Član 104.

Do donošenja podzakonskih propisa iz čl. 102. i 103. ovog zakona primjenjivaće se podzakonski propisi doneseni na osnovu ranije važećeg zakona, ako nisu u suprotnosti s ovim zakonom.

Član 105.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o kulturnim dobrima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 11/95 i 103/08).

Član 106.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Broj:
Datum:

PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE

Nedeljko Čubrilović

OBRAZLOŽENJE NACRTA ZAKONA O KULTURNIM DOBRIMA

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o kulturnim dobrima sadržan je u Amandmanu XXXII t. 6. i 12. na član 68. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Republika Srpska uređuje i obezbjeđuje brigu o djeci i omladini, obrazovanju, kulturi i zaštiti kulturnih dobara, fizičkoj kulturi, kao i u članu 70. tačka 2. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone.

II USKLADENOST SA USTAVOM, PRAVNIM SISTEMOM I PRAVILIMA NORMATIVNOPRAVNE TEHNIKE

Prema Mišljenju Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo broj: 22.04-020-2787/21 od 12. oktobra 2021. godine, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u Amandmanu XXXII t. 6. i 12. na član 68. Ustava Republike Srpske, prema kojem Republika, između ostalog, uređuje i obezbjeđuje oblast kulture i zaštitu kulturnih dobara, kao i svojinske i obligacione odnose i zaštitu svih oblika svojine, pravni položaj preduzeća i drugih organizacija, njihovih udruženja i komora. Takođe, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je i u članu 70. stav 2. tačka 2. Ustava Republike Srpske, kojim je utvrđeno da Narodna skupština Republike Srpske donosi zakone.

Obrađivač Zakona je, u skladu sa članom 41. stav 1. tačka 5. Pravila za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 24/14), u obrazloženju Zakona naveo razloge za donošenje novog Zakona o kulturnim dobrima. Prema navodima obrađivača, jedan od osnovnih razloga za donošenje novog Zakona o kulturnim dobrima sadržan je u potrebi za poboljšanjem i unapređenjem postojećeg normativnog okvira u oblasti zaštite i korišćenja kulturnih dobara, koji je uređen važećim Zakonom o kulturnim dobrima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 11/95 i 103/08) i to u cilju omogućavanja razvoja djelatnosti zaštite i očuvanja materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara, kao i obezbjeđivanje svih neophodnih uslova za zaštitu i sigurnost nepokretnih, pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara koja su od opšteg interesa za Republiku Srpsku.

Republički sekretarijat za zakonodavstvo je, ne upuštajući se u cjelishodnost zakonskih rješenja, dao određene primjedbe i sugestije u cilju usklađivanja predloženog teksta Zakona sa Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske. U vezi sa tim, date su primjedbe koje se odnose na usaglašavanje teksta Nacrta zakona sa čl. 5, 15, 20, 83. i 84. Pravila, a odnose se na strukturu propisa, cjelovito i sistematično uređivanje osnovnih i sadržinskih odredaba, na upotrebu normativnog oblika pisanja i jedinstvene terminologije u cijelom tekstu Zakona.

Obrađivač Zakona je u obrazloženju naveo da je, u skladu sa članom 41. stav 1. tačka 10. Pravila za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, te t. 4. i 15. Smjernica za postupanje republičkih organa uprave o učešću javnosti i konsultacijama u izradi zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 123/08 i 73/12), utvrdio da Zakon ima značaja za javnost i da će biti objavljen na internet stranici Ministarstva (www.vladars.net), sa rokom od osam dana radi dostavljanja primjedaba i sugestija.

Obrađivač Zakona prihvatio je date primjedbe i sugestije i ugradio ih u tekst Nacrta zakona.

Budući da je predmetni zakon usaglašen sa Ustavom, pravnim sistemom Republike Srpske i Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Republike Srpske, mišljenje

Republičkog sekretarijata za zakonodavstvo je da se Nacrt zakona o kulturnim dobrima može uputiti dalje na razmatranje.

III USKLAĐENOST SA PRAVNIM PORETKOM EVROPSKE UNIJE

Prema Mišljenju Ministarstva za evropske integracije i međunarodnu saradnju, broj 17.03-020-2935/21 od 7. oktobra 2021. godine, a nakon uvida u propise Evropske unije i analize odredaba Nacrta zakona o kulturnim dobrima, nije ustanovljeno da pravo Evropske unije sadrži obavezne sekundarne izvore koji su relevantni za predmet uređivanja dostavljenog Nacrta zakona, te zbog toga u Izjavi o usklađenosti stoji ocjena „neprimjenjivo“.

IV RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenje novog Zakona o kulturnim dobrima proizašlo je iz potrebe za poboljšanjem i unapređenjem postojećeg normativnog okvira u oblasti zaštite i korišćenja kulturnih dobara, koja je utvrđena važećim Zakonom o kulturnim dobrima („Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 11/95 i 103/08), a kojim bi se omogućio razvoj djelatnosti zaštite i očuvanja materijalnih i nematerijalnih kulturnih dobara, napredak ustanova zaštite u stručnom smislu, kao i obezbjeđivanja svih neophodnih uslova za zaštitu i sigurnost nepokretnih, pokretnih i nematerijalnih kulturnih dobara, koja su od opšteg interesa za Republiku Srpsku.

Neposredan povod za donošenje novog Zakona jeste težnja da se postojeća normativna rješenja u oblasti zaštite kulturnih dobara usaglase sa međunarodnim i evropskim standardima u ovoj oblasti, naročito sa savremenim informacionim okruženjem koje je novina u odnosu na period kada je donesen prethodni zakon. Donošenje novog Zakona nametnula je potreba da se na bazi dugogodišnjeg iskustva u primjeni Zakona o kulturnim dobrima otklone slabosti koje su u praksi otežavale njegovu primjenu.

Takođe, jedan od veoma važnih razloga za donošenje novog Zakona jeste i potreba da se u zakonski okvir uvede i definiše sasvim nov pojam, koji važeći zakon ne poznaje, a to je „nematerijalno kulturno dobro”, koje je kao kategorija kulturnog dobra definisana obavezujućim međunarodnim aktima, kao i radi usaglašavanja Zakona sa Zakonom o kulturi i Zakonom o muzejskoj djelatnosti, u kojim je usvojena i ugrađena kategorija nematerijalno kulturno dobro.

Pored toga, radi zaštite kulturnih dobara neophodno je bilo što kvalitetnije definisati proces uspostavljanja zaštite kulturnog dobara, kroz utvrđivanje postupka prethodne zaštite i utvrđivanja i proglašenja kulturnog dobra, te utvrđivanja mjera zaštite i čuvanja kulturnog dobra.

Nacrt zakona je obuhvatio i kvalitetnije definisao upravljanje i korišćenje kulturnih dobara, prava i obaveze sopstvenika kulturnog dobra, promet i eksproprijaciju kulturnih dobara, evidenciju kulturnih dobara, način finansiranja i nadzor, te postupak digitalizacije u vezi sa kulturnim dobrima.

Na osnovu navedenog, može se zaključiti da je donošenje novog Zakona od izuzetnog značaja ne samo za razvoj oblasti zaštite i očuvanja kulturnih dobara, već i za razvoj kulture i umjetnosti uopšte, kao i za razvoj nauke i stručno-naučnog istraživanja.

S obzirom na obim zakonske regulative u oblasti koju pokriva važeći Zakona o kulturnim dobrima, potreba za suštinskim izmjenama i dopunama velikog broja odredaba iz važećeg Zakona i donošenja niza potpuno novih odredaba, pristupilo se izradi novog Zakona o kulturnim dobrima, a ne izmjenama i dopunama važećeg zakona. Dodatni motiv za takav pristup jeste i potreba da se olakša primjena zakona.

V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

U Glavi I – OSNOVNE ODREDBE (čl. 1–9) Nacrta zakona propisan je predmet Zakona o kulturnim dobrima.

Članom 2. propisano je da su kulturna dobra od opšteg interesa za Republiku Srpsku koja uživaju posebnu zaštitu, za koje je utvrđeno da je od trajnog istorijskog, umjetničkog, etnografskog, antropološkog, arheološkog, arhitektonskog, prirodnjačkog, naučnog, tehničkog ili drugog značaja.

Članom 3. propisano je da stvari i tvorevine za koje se pretpostavlja da imaju svojstva od posebnog značaja uživaju prethodnu zaštitu.

Članom 4. propisano je da sopstvenik dobra može biti svako pravno ili fizičko lice koje po bilo kom osnovu posjeduje i/ili koristi kulturno dobro, te dobro može biti u vlasništvu Republike i u privatnoj svojini.

Članom 5. definiše djelatnost zaštite i korišćenja kulturnih dobara kao opšti interesa za Republiku.

Članom 6. definisani su ciljevi zaštite kulturnih dobara.

Članom 7. definisani su pojmovi koji se koriste u Zakonu.

Članom 8. definisana je primjena zakona i odnos sa drugima zakonima.

Članom 9. propisano je da gramatički izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje muškog ili ženskog roda podrazumijevaju oba pola.

U Glavi II – VRSTE I KATEGORIJE KULTURNIH DOBARA (čl. 10–26) Nacrta zakona propisano je da kulturno dobro može biti materijalno i nematerijalno.

Članom 11. definisane su vrste kulturnih dobara prema fizičkim, umjetničkim, kulturnim, naučnim, arheološkim, istorijskim, etnološko-antropološkim i drugim svojstvima.

Članom 12. definisane su vrste nepokretnih kulturnih dobara prema svojim svojstvima.

Članom 13. propisano je šta, prema svojim svojstvima, predstavlja spomenik kulture, kao vrstu nepokretnog kulturnog dobra.

Članom 14. propisano je šta, prema svojim svojstvima, predstavlja prostorno kulturno-istorijska cjelina, kao vrstu nepokretnog kulturnog dobra.

Članom 15. propisano je šta predstavljaju, prema svojim svojstvima, arheološki ostaci, kao vrsta nepokretnog kulturnog dobra, kao i šta obuhvataju arheološka nalazišta, kao nepokretno kulturno dobro.

Članom 16. propisano je šta predstavlja znamenito mjesto, kao nepokretno kulturno dobro.

Članom 17. propisano je šta obuhvata kulturni predio kao nepokretno kulturno dobro.

Članom 18. propisano je šta čini nepokretno kulturno dobro, kao i to da pokretna kulturna dobra mogu biti proizvodi prirode ili proizvodi ljudskog rada.

Članom 19. definisane su vrste nepokretnih kulturnih dobara, prema svojim svojstvima.

Članom 20. definisan je pojam nematerijalnog kulturnog dobra.

Članom 21. propisano je šta predstavlja i koje su vrste nematerijalnih kulturnih dobara.

Članom 22. stav 1. propisana je podjela kulturnih dobara prema njihovom značaja. St. 2. i 3. propisano je da se kriterijumi i način sprovođenja postupka kategorizacije kulturnih dobara propisuje pravilnikom, koji donosi ministar.

Članom 23. definisan je pojam kulturnog dobra upisanog na listu svjetske baštine, kao dobro od izuzetnog značaja, prepoznato od nadležnih međunarodnih institucija kao značajan dio kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa čovječanstva i upisano na neku od lista svjetske baštine.

Članom 24. definisani su kriterijumi na osnovu kojih kulturno dobro vrednuje kao dobro od izuzetnog značaja, u smislu šta sve treba da predstavlja jedno dobro da bi bilo proglašeno za kulturno dobro od izuzetnog značaja.

Članom 25. definisani su kriterijumi na osnovu kojih kulturno dobro vrednuje kao dobro od velikog značaja.

Članom 26. definisani su kriterijumi na osnovu kojih kulturno dobro vrednuje kao ostala kulturna dobra.

U Glavi III – DJELATNOST ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA I NADLEŽNE USTANOVE ZAŠTITE (čl. 27–31) Nacrta zakona propisan je na koji način i kako se ostvaruje i definiše zaštita kulturnih dobara (član 27).

Članom 28. propisano je šta sve obuhvata djelatnost zaštite kulturnih dobara.

Članom 29. stav 1. propisano je da se djelatnost zaštite i korišćenja kulturnog dobra obezbjeđuje prema vrsti i kategoriji kulturnog dobra. Stavom 2. propisano je ko obavlja djelatnost zaštite za nepokretna kulturna dobra, a stavom 3. propisano je ko je nadležan za poslove zaštite za pokretna kulturna dobra i nematerijalna kulturna dobra.

Članom 30. definisani su poslovi Zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa, kao centralne ustanove zaštite

Članom 31. definisani su poslovi ustanova zaštite za pokretna kulturna dobra i nematerijalna kulturna dobra.

U Glavi IV – POSTUPAK USPOSTAVLJANJA ZAŠTITE DOBARA (čl. 32–42) Nacrta zakona propisano je da se postupak zaštita dobra uspostavlja postupcima utvrđivanja prethodne zaštite, te postupcima utvrđivanja i proglašavanja kulturnog dobra (član 32).

Članom 33. propisano je da se postupak uspostavljanja prethodne zaštite i proglašavanja kulturnog dobra pokreće podnošenjem inicijative Zavodu, odnosno nadležnoj ustanovi zaštite.

Članom 34. propisano je da se prethodna zaštita uspostavlja, na prijedlog stručnog lica, samo za dobro za koje se pouzdano vjeruje pretpostavlja ili procjenjuje da ima kulturnu vrijednost, te da direktor nadležne ustanove zaštite donosi rješenje o uspostavljanju prethodne zaštite.

Članom 35. propisano je da prethodna zaštita na dobru traje tri godine, odnosno da je ustanova zaštite dužna da u roku od tri godine sprovede postupak utvrđivanja i proglašavanja, pod uslovom da se ne radi o izuzetnim slučajevima.

Članom 36. definisan je postupak utvrđivanja i proglašenja kulturnog dobra, odnosno postupak prikupljanja podataka o dobru i njegovo predlaganje.

Članom 37. propisano je da nadležna ustanova zaštite, nakon sprovedenog postupka utvrđivanja, predlaže donošenje akta o proglašenju kulturnog dobra, kao i to da Narodna skupština Republike Srpske donosi odluku o proglašenju kulturnog dobra od izuzetnog značaja, da Vlada Republike Srpske donosi odluku o proglašenju kulturnog dobra od velikog značaja, a da ostala kulturna dobra proglašava Zavod ili nadležna ustanova zaštite.

Članom 38. propisan je sadržaj akta o proglašenju kulturnog dobra.

Članom 39. propisano je šta sve obuhvataju mjere tehničke zaštite, kao dijela mjera kojim se štiti i čuva kulturno dobro.

Članom 40. propisana je obaveza Zavoda, odnosno nadležne ustanove zaštite da redovno prati stanje kulturnog dobara i da vrši revalorizaciju kulturnog dobra, a to podrazumijeva i vođenje evidencije svih aktivnosti koje bi mogle ugroziti zaštićeno dobro.

Članom 41. propisano je ko i u kojim uslovima može da predloži prestanak statusa kulturnog dobra.

U Glavi V – ZAŠTITA I ČUVANJE KULTURNIH DOBARA (čl. 42–58) Nacrta zakona propisan je postupak zaštite i način čuvanja kulturnog dobra, te mjere na očuvanju njegove kulturne vrijednosti (član 42).

Članom 43. propisano je koje su mjere tehničke zaštite na zaštićenom nepokretnom dobru, kao i to da one obuhvataju preventivne mjere, konzervaciju, restauraciju, sanaciju, rekonstrukciju i revitalizaciju kulturnog dobra.

Članom 44. propisano je da direktor Zavoda donosi Pravilnik o uslovima i postupku preduzimanja mjera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenim nepokretnim kulturnim dobrima, koji se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

Članom 45. propisano je da radove na zaštićenom nepokretnom dobru, predviđene projektom i dokumentacijom, mogu da izvode ustanove zaštite i druga pravna lica, koji imaju odgovarajući stručni kadar i opremu, te potrebnu saglasnost.

Članom 46. propisano je kada i pod kojim uslovima se može zabraniti izvođenje radova na zaštićenom nepokretnom dobru.

Članom 47. definisana je obaveza da investitor po završetku radova na zaštićenom nepokretnom dobru o tome obavijesti Zavod, te obaveza Zavoda da izvrši pregled i provjeru da li su radovi izvedeni u skladu s projektom i dokumentacijom na koje je izdata saglasnost.

Članom 48. definisana je obaveza investitora da dostavi primjerak projektne i druge dokumentacije Zavodu.

Članom 49. propisano je da se prostorno-planskom dokumentacijom definišu uslovi čuvanja, održavanja i korišćenja zaštićenih dobra i utvrđuju mjere zaštite, te da Zavod daje saglasnost na prostorno-plansku dokumentaciju.

Članom 50. propisano je da se premještanje nepokretnog kulturnog dobra može dozvoliti samo u izuzetnim slučajevima.

Članom 51. propisano je da mjere tehničke zaštite na pokretnim kulturnim dobrima obuhvataju poslove konzervacije i restauracije, te kada i pod kojim uslovima se mogu preduzimati mjere tehničke zaštite.

Članom 52. propisano je da iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta može obavljati samo ustanova zaštite, naučnoistraživačka ili visokoškolska ustanova sa odgovarajućim studijskim programom, uz odobrenje Zavoda.

Članom 53. st. 1. i 2. definisana je obaveza izvođenja građevinskih i drugih radova da, ukoliko u toku iskopavanja naiđe na arheološka nalazišta ili nalaze, prekine radove i obavijesti Zavod. Stavom 3. utvrđeno je pravo po kojem arheološki nalaz ili arheološki ostaci pronađeni na površini zemlje, u zemlji ili pripadaju Republici Srpskoj.

Članom 54. propisano je šta obuhvata odobrenje za iskopavanje i istraživanje arheološkog nalazišta, te šta se njime konkretno određuje.

Članom 55. definisane su obaveze nosioca odobrenja koji vrši arheološka iskopavanja i istraživanja, te da direktor Zavoda donosi Pravilnik o arheološkim iskopavanjima i istraživanjima.

Članom 56. definisana je obaveza nosioca odobrenja koji vrši arheološka iskopavanja i istraživanja da po završetku radova Zavodu dostavi preliminarni izvještaj o izvršenom istraživanju, koji sadrži podatke o svima aktivnostima, te preduzetim mjerama tehničke zaštite nalazišta i nalaza, a na kraju i obavezu da Zavodu dostavi izvještaj sa kompletnom dokumentacijom.

Članom 57. definisano je ograničenje, odnosno zabrana da se bez odobrenja vrši traganje za arheološkim ostacima uz pomoć detektora metala i drugih tehničkih sredstava koja omogućavaju pronalaženje arheoloških nalaza i struktura ispod površine zemlje, odnosno dozvoljeno je traganje isključivo u okviru arheoloških istraživanja za koje je odobrenje dala nadležna ustanova zaštite.

Članom 58. propisano je postupanje u slučaju oružanog sukoba i neposredne ratne opasnosti, u smislu obaveze svih institucija i ustanova da kulturna dobra na teritoriji Republike štite u skladu sa ratifikovanom međunarodnom Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara.

U Glavi VI – UPRAVLJANJE I KORIŠĆENJE KULTURNOG DOBRA (čl. 59–75) Nacrta zakona definisan je sistem upravljanja kulturnim dobrom kao instrument zaštite kojim

se obezbjeđuje bolja fizička zaštita, sprečavanje, ublažavanje i kontrolisanje faktora koji mogu ugroziti kulturno dobro, poboljšanje promocije i održivog korišćenja u skladu sa namjenom i propisanim mjerama zaštite (član 59).

Članom 60. definisana je obaveza ustanova zaštite da, u skladu sa Planom upravljanja, čuva, unapređuje i promoviše kulturno dobro i sprovodi propisane mjere zaštite, te upravljanje obavlja samo na način koji obezbjeđuje potpunu zaštitu kulturnog dobra.

Članom 61. definisana je obaveza svih ustanova zaštite da jedan primjerak plana upravljanja pokretnim kulturnim dobrima dostavi Zavodu, radi dobijanja saglasnosti.

Članom 62. propisano je da se kulturno dobro koristi isključivo u skladu sa svojom osnovnom namjenom, u skladu zakonom i na način kojim se poštuje njegov integritet i štiti njegova kulturna vrijednost.

Članom 63. propisano je da nadležna ustanova zaštite može, radi promocije kulturnog dobara, dozvoliti korišćenje kulturnog dobara u promotivne i prezentacione svrhe koje su od opšteg interesa, ako je to u skladu sa svojstvima i namjenom tog dobara.

Članom 64. definisana je mogućnost i način korišćenja tehničke opreme na kulturnom dobru.

Članom 65. propisana je mogućnost da se putem koncesije odobri korišćenje kulturnog dobra.

Članom 66. definisane su obaveze koncesionara kulturnog dobra.

Članom 67. definisana je mogućnost uskraćivanja, odnosno oduzimanje prava koncesionaru, ukoliko kulturno dobro ne čuva i ne održava i time ugrožava njegovu kulturnu vrijednost.

Članom 68. propisano je da se kulturno dobro, kao i kulturno dobro koje uživa prethodnu zaštitu, osim u izuzetnim situacijama, ne može trajno izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo, odnosno da se kulturno dobro može samo privremeno izvesti ili iznijeti u inostranstvo.

Članom 69. definisan je način i postupak dobijanja odobrenja za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

Članom 70. propisana je obaveza Zavoda da vodi računa da li je kulturno dobro ili dobro koje uživa prethodnu zaštitu vraćeno u određenom roku i utvrdi stanje u kojem je vraćeno.

Članom 71. propisana je obaveza zavoda da sačini i vodi listu kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu čiji bi izvoz predstavljao trajno osiromašenje kulturnog nasljeđa Republike, kao i listu otuđenih kulturnih dobara i dobara koja uživaju prethodnu zaštitu.

Članom 72. definisana je obaveza svih ustanova zaštite da preuzmu sve što je u njihovoj nadležnosti da se kulturno dobro, koje je nezakonito izvezeno ili izneseno, pronađe, zaplijeni i izvrši povrat.

Članom 73. definisana je obaveza trgovaca i posrednika u prodaji antikviteta i umjetničkih djela, kao i način vođenja evidencije o prodaji antikviteta i umjetničkih djela, koji se propisuje posebnim pravilnikom.

Članom 74. definisana je primjena pojedinih odredaba i izdavanje odobrenja za trajno ili privremeno iznošenje antikviteta, umjetničkih djela i drugih sličnih predmeta, kao i povrat u slučaju nezakonitog uvoza, odnosno unošenja ili izvoza, odnosno iznošenja.

Članom 75. definisana je primjena pojedinih odredaba ovog zakona i na druga kulturna dobra.

U Glavi VII – PRAVA I OBAVEZE SOPSTVENIKA DOBRA (čl. 76–81) Nacrta zakona propisano je koja su prava sopstvenika kulturnog doba (član 76).

Članom 77. definisane su obaveze sopstvenika dobra koje uživa prethodnu zaštitu.

Članom 78. definisane su obaveze sopstvenika kulturnog dobra.

Članom 79. propisano je da sopstveniku nije dozvoljeno korišćenje kulturnog dobra na način koji može dovesti do oštećenja dobra, niti da izvodi bilo kakve radove bez utvrđenih uslova.

Članom 80. propisana je mogućnost da se kulturno dobro privremeno preda staraocu, pod uslovom da sopstvenik dobra ne izvršava mjere zaštite, odnosno kad privremeno ili trajno napusti kulturno dobro tako da postoji opasnost da ono bude oštećeno ili uništeno.

Članom 81. propisano je pravo sopstvenika kulturnog dobra da, radi izlaganja na izložbama, kulturno dobro ustupi radi izlaganja na izložbama organizovanim na osnovu ugovora o međuinstitucionalnoj i međunarodnoj kulturnoj saradnji, odnosno drugim značajnim izložbama.

U Glavi VIII – PROMET I EKSPROPRIJACIJA KULTURNIH DOBARA (čl. 82. i 83) Nacrta zakona propisano je da je pravo preče kupovine od opšteg interesa, te da se kupovina kulturnog dobra definiše kroz postupak kojim se definišu stvarna prava (član 82).

Članom 83. propisano je da se eksproprijacija nepokretnog kulturnog dobra može se vršiti samo ako postoji opšti interes, a postojanje opšteg interesa određuje Vlada Republike Srpske.

U Glavi IX – EVIDENCIJA KULTURNIH DOBARA (čl. 84–87) Nacrta zakona propisano je da Zavod vodi Centralni registar nepokretnih kulturnih dobara, te da se sadržaj i način vođenja Centralnog registra propisuje pravilnikom koji donosi direktor Zavoda.

Članom 85. propisano je da Zavod za svako nepokretno kulturno dobro sačinjava dosije kulturnog dobra.

Članom 86. propisano je da se na nepokretno kulturno dobro, upisano u Centralni registar, stavlja oznaka da je pod posebnom zaštitom.

Članom 87. propisano je kada i kako se vrši brisanje kulturnog dobra iz Centralnog registra.

U Glavi X – NAČIN FINANSIRANJA I NADZOR (čl. 88–92) Nacrta zakona propisano je da se sredstva za obavljanje djelatnosti zaštite i korišćenja kulturnih dobara obezbjeđuju se iz budžeta Republike, te i iz drugih izvora u skladu sa ovim zakonom (član 88).

Članom 89. propisan je način obezbjeđivanja sredstava za obavljanje djelatnosti zaštite i da se korišćenje kulturnih dobara od izuzetnog i od velikog značaja obezbjeđuju iz budžeta Republike.

Članom 90. propisano je ko vrši upravni nadzor nad primjenom zakona, a ko vrši nadzor nad zakonitošću rada ustanova zaštite.

Članom 91. propisano je ko vrši stručni nadzor nad radom ustanova zaštite za nepokretna kulturna dobra.

Članom 92. propisano je ko vrši inspeksijski nadzor nad primjenom zakona, te koja su ovlašćenja nadležnog inspektorata.

U Glavi XI – KAZNENE ODREDBE (čl. 93–98) Nacrta zakona propisane su novčane kazne za prekršaj nadležne ustanove zaštite, sopstvenika kulturnog dobra.

U Glavi XII – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (čl. 99–106) Nacrta zakona definisan je rok u kojem su Zavod i nadležne ustanove zaštite dužne da usklade svoje opšta akta sa odredbama ovog zakona (član 99).

Članom 100. propisano je da se kulturna dobra stavljena pod zaštitu po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona smatraju zaštićenim.

Članom 101. propisana je obaveza svih lica koja posjeduju arheološko nalazište ili zbirku takvih nalaza, a nemaju potvrdu o njihovom porijeklu, da o tome obavijeste Zavod ili nadležnu ustanovu zaštite.

Članom 102. propisano je da će ministar u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnike koji su neophodni za sprovođenje ovog zakona.

Članom 103. propisano je da će direktor Zavoda u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti pravilnike koji su neophodni za sprovođenje ovog zakona.

Članom 104. propisana je primjena propisa donesenih na osnovu ranije važećeg zakona.

Članom 105. propisano je da stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o kulturnim dobrima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 11/95 i 103/08).

Članom 106. propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

VI UČEŠĆE JAVNOSTI I KONSULTACIJE U IZRADI ZAKONA

U skladu sa Smjernicama za postupanje republičkih organa uprave o učešću javnosti i konsultacijama u izradi zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 123/08 i 73/12), Nacrt zakona o kulturnim dobrima je, u mjesecu septembru, objavljen na internet stranici Ministarstva prosvjete i kulture i upućen zainteresovanim subjektima u muzejskoj djelatnosti da bi bio dostupan široj javnosti radi davanja eventualnih primjedaba i sugestija.

VII PROCJENA UTICAJA ZAKONA, DRUGIH PROPISA I OPŠTIH AKATA NA UVODENJE NOVIH ILI UKIDANJE POSTOJEĆIH FORMALNOSTI KOJE OPTEREĆUJU PRIVREDNO POSLOVANJE

Uvidom u sprovedeni proces metodologije kratke procjene uticaja propisa na Nacrt zakona o kulturnim dobrima, Ministarstvo privrede i preduzetništva, u Mišljenju broj: 18.06-020-3007/21 od 18. oktobra 2021. godine konstatuje:

- Nacrt zakona je planiran programima rada Vlade i Narodne skupštine Republike Srpske za 2021. godinu.
- Obrađivač je pravilno analizirao postojeće stanje i definisao problem u Obrascu o sprovođenju skraćenog PUP-a, te je problem sastavni dio „Razloga za donošenje zakona“.
- Obrađivač je pravilno definisao ciljeve koji se žele postići donošenjem zakona.

U pogledu sprovođenja procesa konsultacija, obrađivač je naveo da su sprovedene interesorne konsultacije. Konsultacije su izvršene i sa stručnjacima i umjetnicima zaposlenim u ustanovama zaštite kulturnih dobara. Prednacrt zakona je bio objavljen i na internet stranici Ministarstva prosvjete i kulture.

Kod utvrđivanja opcija za rješenje problema, obrađivač je naveo da je regulatorna promjena jedina opcija za rješavanje problema i postizanje ciljeva.

U vezi sa uticajem na poslovno okruženje, obrađivač je naveo da će Nacrt zakona izazvati dodatna prilagođavanja za javne ustanove, koje se bave zaštitom kulturnih dobara, da svojim pojedinačnim aktima definišu evidentiranje i dokumentovanje dobara koja uživaju prethodnu zaštitu, kao i proglašeni kulturnih dobara, te u isto vrijeme definišu i utvrde postupak sprovođenja i praćenja sprovođenja mjera zaštite kulturnih dobara. Navedeno usklađivanje i prilagođavanje se radi u okviru samih ustanova i u okviru postojećih kapaciteta i resursa, što znači da neće biti dodatnih troškova u tom pogledu. U Republici Srpskoj trenutno nema privatnih ustanova zaštite kulturnih dobara, tako da regulatorna mjera neće uticati na ove poslovne subjekte.

Što se tiče uticaja na javne budžete, obrađivač je naveo da su Nacrtom zakona utvrđeni isti izvori finansiranja kao i u važećem zakonu, što znači da ostaju isti izvori i metode osiguranja sredstava. Nove formalnosti koje su utvrđene Nacrtom zakona neće imati uticaja na javne budžete, iz razloga što za iste nije predviđeno plaćanje taksi, niti naknada.

Nacrtom zakona predviđeno je da će sopstvenik kulturnog dobra ili dobra koje uživa prethodnu zaštitu plaćati naknadu za izdavanje Odobrenja za privremeni izvoz, odnosno iznošenje kulturnog dobra, kao i kulturnog dobra koje uživa prethodnu zaštitu. Navedena naknada će pokrивati troškove rada komisije, što znači da ista neće imati uticaj na javne budžete.

U vezi sa socijalnim uticajima, obrađivač je naveo da je donošenje ovog zakona od izuzetnog značaja razvoj kulture i umjetnosti u Republici Srpskoj. Naime, rješenja ponuđena Nacrtom zakona su usklađena sa međunarodnim i evropskim standardima u ovoj oblasti, posebno u dijelu koji definiše djelatnost proglašavanja i zaštite kulturnih dobara, što će zasigurno uticati na to da veći broj dobara bude kategorisan, odnosno proglašen za kulturno dobro, a samim tim i javno dostupan sve većem broju subjekata. Pored toga, Nacrt zakona će imati pozitivan uticaj na društvo u cjelini jer se istim kvalitetnije definiše proces uspostavljanja zaštite kulturnog dobra, kroz utvrđivanje postupka prethodne zaštite i utvrđivanja i proglašenja kulturnog dobra, te utvrđivanja mjera zaštite i čuvanja kulturnog dobra. Definisanje društvene brige i jedinstvenog pristupa i utvrđivanje sistema zaštite i očuvanja kulturnih dobara, podstiče ne samo zaštitu i očuvanje kulturnih dobara, već i osigurava njegovo prenošenje budućim generacijama u izvornom obliku i širenje saznanja o njihovim vrijednostima.

U vezi sa uticajem na životnu sredinu, obrađivač je naveo da Nacrt zakona neće imati uticaja na životnu sredinu.

Kada je u pitanju uticaj zakona na uvođenje, izmjenu i ukidanje formalnosti, obrađivač je naveo da se Nacrtom ovog zakona utvrđuju četiri nove formalnosti, i to:

- Rješenje o uspostavljanju prethodne zaštite – utvrđivanje prethodne zaštite kulturnih dobara,
- Saglasnost na dokumentaciju za preduzimanje mjera tehničke zaštite i drugih radova na zaštićenim nepokretnim dobrima i Saglasnost na prostorno-plansku dokumentaciju – radovi na zaštićenom nepokretnom kulturnom dobru ne mogu se izvoditi bez utvrđenih uslova za preduzimanje mjera tehničke zaštite,
- Saglasnost na plan upravljanja kulturnim dobrima – budući da upravljanje kulturnim dobrom predstavlja instrument zaštite, nophodno je donijeti akt kojim se daje saglasnost na plan upravljanja, kao dokument kojim se obezbjeđuje bolja fizička zaštita, sprečavanje, ublažavanje i kontrolisanje faktora koji mogu ugroziti kulturno dobro, poboljšanje promocije i održivog korišćenja u skladu sa namjenom i propisanim mjerama zaštite.

Ministarstvo privrede i preduzetništva je utvrdilo da je obrađivač, prilikom primjene skraćenog procesa procjene uticaja propisa, postupio u skladu s metodologijom propisanom u t. VI i VIII Odluke o sprovođenju procesa procjene uticaja propisa u postupku izrade propisa.

Sugeriše se obrađivaču da postupi u skladu sa tačkom XV Odluke o sprovođenju procesa procjene uticaja propisa prilikom izrade podzakonskih akata.

VIII FINANSIJSKA SREDSTVA I EKONOMSKA OPRAVDANOST DONOŠENJA ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nisu potrebna dodatna sredstva iz budžeta Republike Srpske.